Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера денз • ШИНАРА, 8 ЯНВАРЬ, 1980 ШУ. • № 4 (6135). • Мах 2 кепиг.

В. И. Ленин ваь 110 шу дизарга

ДИКА ХОАМАШ

Дукха ха йоаццаш бурув теха а яьккхи «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьтта доахарашка дIаслар Старогрозненски бурув тохара балхий управлене буровой начальник Г. А. Шулинин керто латтача коллективо яьккха № 714 йола скважина. Цо луш дола мехкдаьтта дуккагIа хилийтара скважинана вIаштта кхозза кислотни обработка йир лаьттан ченаш техкараша. Цо торо хилийтар скважино луш дола мехкдаьтта дийнахьк буси 70 тонн дуккагIа хилийта. Цул тIехьагIа кхоалагIча промысла мехкдаьтта доахарашка дIа а ейна, хIара дийнахьк буси 120 тонн мехкдаьтта луш болх беш я скважина.

Парте къаьстта тIоагIа йоакхо еш дола дешаш да доагора - бийдала база, энергетика, металлурги, машинаш елга дегIакхунийр, — аьлар промысла заведующе коммуниста Базилевский Александр Моисеевича. ТIехкIоарга бурув а тохаш лаьккхача скважино кIезига мехкдаьтта луш хилар ла йиш йолаш гIулакх дацар. Скважинана солянокислотни обработка ярах хоалуш тIанхийтар мехкдаьтта.

КхоалагIча промысла болхлоши дIадахача шера планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхар лах эзар гаргга тонн «Iаьржа дошув», тIайицача социалистически декхарех планал совгIа даккха дезаш хиннар эзар тонн мара доцача. Из толам боаккхача диэза даьгIа лаьцад № 714 йолча скважина коллективо.

Къаьстта дика къа а хьегаш, социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьна я бурильщикаш Варичев Василий, Жидков Григорий керте латта сменаш, къоначи инженера Ковалев Юре кулгалдеча бригадера мехкдаьтта доахараш Климонов Анатолий, Красножаров Николай, Сиротинцев Дмитрий, Багаев Салман, кхыбараш. Сивжина карарзаеча хана цар массане а лийса лелайир технологически режим.

А. ТИЩЕНКО,
«Старогрознефть» НГДУ тIакелан-инк.

* * *

Пятилетка диьлагIа шу дика чакхдаьккхар «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Шера планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхад 3300 тонн мехкдаьтта. Къахьегама овсарле лакхъяра задани цаIи ахи процент гаргга тIехкхоачашъйий. Из лакхъяра чотах даьккхад заданел совгIа мел даьккха мехкдаьтта.

В. И. Ленин ваь 110 шу дузача цIел синна къахьегама вахте эттача управлено коллективо лаьгIдалийтац шай производственни хьоккхамаш пятилетка тIеххьарча шера а. ХIанилехьа ладанел совгIа даьккхад цар бIаьш тонни мехкдаьтта.

«Малгобекнефть» НГДУ С. Б. Тебоев, Я. Б. Белхароев, М. А. Балаев керте латтача вхь промысла коллективо тIеххоачашду шоаш тIайица декхараш.

Б. КОСТОЕВ.

* * *

«Грозэнерго» районни энергетически управлене берригача болхлоша, инженерно-технически болхлоша шерра социалистически вхь йоаржаьйй В. И. Ленин ваь 110 шу дузача цIейна сийленца накъабахара. Управленерча 87 болхлочо хIанзалехьа тIеххоачашъйй пятилетка задани. Царех ва «Знак Почета» орден леласш вола слесарь, коммунистически къахьегама ударник Р. Умханов, электромонтераш Т. Абдулаев, М. Мисербиев, машинист-обходчик, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советн депутат Р. Вансович, электрослесараш Д. Жуков, дукха кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

КОМСАШ ХУРГЬЯ

Декабрь бетта дика латтача хаоттамах пайда а эцаш хьнвар ца кхоцеш комсаш дIайоргIаш боахкар керда вIашагIъеллача совхоза къахьегамхой. 1979 шера кховзткъа гектара тIа дIейоргIа езача метте дIасгIараш шозза дукхагIа я.

— Сона хетиш, 150 гектара тIа къовна комсаш дIайоргIаргья оаха, — йоах Шалински района «Зори Кавказа» яхача совхоза директора Ш. Аппазова. — Ниттa толамаш доахаш къахьега вIаштIехьдоал наьха балхапара безам боккха хиларах. Комсаш лелаяр керда гIулакх да тха къахьегамхошта, цудухьа къаьстта теркам тIабохийташ дIайицад цар из культура ювцаш шоашта мел даь хьехараш.

Цох доникхе бериат даьннад. Эттара дикагIча хана 210 гектар хулаш йоза планташ кийчъяьй совхоза трактористаша удобренеш а тув саш, хIаьта геттара дика дIийчдаь кха дийнъад жугIараши квадраташи йоахкаш. Механизатораша санна хьинаре къахьийгад комсаш дIайоргIаш баьккараша а. ЧоагIа яхь эттар Л. Юсупов ев Н. Курмагомадовски эккилажашта юкъе. НормагIа лах эзар йолаш дийнахьа цар дIайоргIар 10—12 эзар комсий га. Котбаьннарашта лора ахчан премеш, карара кара тела вымпелаш.

Цу яхье яьккха цIе вымпел яр Л. Юсупова агрегата тIа лаьгIар. Болх дика дIабода механизаторий. Ца соцаш кхест гидробураш. Цар даьхача кIоагашка дIайогI комсий гаьнаш А. Джабраиловас, М. Шабазовес, Х. Чукаеве.

Мишта йода ца хоьа сиза дIайода ха, кха кхоачалучча латтача автомобило сигнал етт делкъийна даа хIама хьаьнча хилар хьахайташ. Мах ца боахкаш кхача лу совхозо комсаш дIайоргIаш боаккача болхлошта. Дукха ха йоаьц хIама дуаш а. Цу юкъа кердача «молнега» хьажа а кхув болхлой. Из юхьаш вевза работкома председатель Г. Гатаев: селхан а эттара дикагIа къахьийгад М. Мусаева кулгалдеча бригадерча болхлоша. Царна юкъе ба В. Мусхадиев, А. Хадиев, М. Тайсумов, А.-В. Демильханов, кхыбараш. Уж а цар новкъостий а КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш хьинаре къахьегаш ба тIадоагIача шерашка хургболча комсий къуимьама лард йоллаш.

А. ЖУРАВЛЕВ.

Ялата лаьрхIа

Сунженски района колхозий юкъарча гIишлошъеча управлене каменщиккий бригада хьинаре къахьег «Победа» яхача колхозе ялат лоаттадергдола комплекс хьалъеча. Шиъ эзар тонн ялата фу чухоашаргдолаш я из. Цох йоахк служебни помещенеш, ши пожарни резервуар, фу доккъадергдола помещенеш.

Лакха хьоккхамаш доахаш хиларах белгалъяьннай Плиев Асхьаба кулгалду бригада. Дикал лакха йолаш балхаш а деш цар хIара дийнахьа тIеххоачашъю нормаш. ГIишлошъяра гIулакх дика ховш говзанчаш ба цу бригадера каменщикаш Баранисв Салман, Аушев Хьусейн, ГулиевгIар Исраилн Абон. Царна новкъостал ду Дависяа Тамаре, Бранхоева Маккас, Нагадиева Фатимас.

ХIаьале хьалдетта даьнад склада пекаш, хIаьта кхаьнега дIаккоачеш тхов а тиллаб. Укх Iаи а тIехьа хьалъергйолаш я комплекс.

А. ЗИМАРИН.

Техника кийчъеш

БОЛХ ОВСАРЕ БУ

Укх шера хьалхашка латтача декхарий бехктонхакхета а беш Ленина цIерагIча колхозо механизатораши дет гIара къоабелдеш хьаллаьцар юртбоахамо техника на хулла сихагIев тешамегIеи тоае тIахьехаш «Грозненский молочный» яхача совхоза къахьегамхоша даь кхайкарал.

ЦIаькха а ноай торонашка а хьежа тха боахама механически мастерске болхлоша, механизатораша керда социалистически декхар тIайицар. Цар доз делар союзни автономни республикай Лакхехьарча Советашка депутаташ хоржача дийнахьа —24 феврале еррига юрта боахама техника кийчон мугIаре дIаоттае.

ЛаьрхIар кхоачашдар дукха колхозе вIашагIъеллай тракторашн тIехьайнзаи йола инвентари тоаю пхи звено. Царна кулгалдеш ба йоккха опыт йола болхлой Агеев Георгийн Шаповалов Степан.

Доагора аппаратура дика тоае хоши ва слесарь Донейко Петр. Ше хьадер тешаме ду цо. Овсаре къахьег тракторашш товсим Тагиров Рашида а. Ди дIадахийтац цо балха нормаш 120—130 процент кхоачаш ца еш. Цу дерригача гIулакхаша йиш хулийт техника тоаяра планаш дика тIеххоачашъе. Масала, соахкана йеьлагIча кварзале графикагIа 8 трактор тоае езаш хиннача 11 тоаь дIаоттайир. Хьинаре къахьег механизаторашен механически мастерске болхлоши укх кердача шера а.

Цуница цхьана, кхоачамбоалаш запасной оатхалаш йоацаш хало нийслу колхозе. Ишта, масала, Алтайски заводо ДТ-75 марках йолча трактораш тIа увтаду А-41 яха моторш ду. Уж цигара хьадохьийтача хана царца геттара кIезига запасной оатхалаш йойт. ТIаоттае эша оатхал нораш республике а. Из бахьан долаш А-41 яха йиъ мотор тоебайтара Ставропольски край бахьийта безаш хилар тхо. Ишта моттигаш хIара шера нийслу. Цул совгIа, белгалдаккха доагIа, тоабаьб вьнна цигара хьабахьийта мотор геттара во кулг теха хулга а.

Дика хургдар А-41, СМД-62, СМД-64 яха тракторий моторш тоаделга вай республике вIаштIехьдоккхаре. Цу гIуланхо йиш хулийтаргьяр республика механизаторий тракторашн тоаяра балхаш дикка сихде а техника тешамегIа тоае а.

И. ЖУКОВ,
Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза керттера инженер.

Творчески къахьегараш

«Сунжанефть» НГДУ болх беш да техника ЦIа. Цунна керте латт цу управлене технически информаце инженер Иванов Дмитрий Викторович.

Д. В. Иванова кийчъяьча материалех Iилман-технически информаце пропагандан Ростовски межотраслеви территориальни центро дIадахача шера арахийцар «Сунжанефть» НГДУ производствана юкъейнхьача дикагIйолча рационализаторски предложенех лаьца йола йиъ информационни листок. Цар шера пачхаьлкхенн 23 эзар сом пайда беш хилар массанена а дIахаийтаргаш.

Лахе белгалъякхина информационни листовкаш тIа йоазийтай суъенски мехкдаьттахой рационализаторски предложенеи чертежаши чулоацами.

Пачхаьлкхенна дукха пайда беш йола рационализаторски предложенеш кийчъю хIара шера рационализаторша, скважинашта капитальни ремонт еча цеха начальника А. Войтова, бурдентача О. Кожевникова, кхычар.

А. ВАКАЛЮК.

24 февраль — СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

ХАЛКЪА БОККХА ТЕШАМ

Ленински партена гонахьа [illegible], НГIАССР, ишта моттигерча Советашка депутаталла харжа кандидаташ увттабеш бевай республикера къахьегамхой. Хоржамашта хьалхарча собранешка шоаш къамаьлаш деш КПСС чурен арахьарен политика дег тIара могаю, парте XXV съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш кхоачашъергхиларах, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара сийленца накъагIоргхиларах тешам лу цар.

Дукха нах вIашагIкхийттабер Грозненски локомотивни депо. Социалистически яхье котало яьккха машинист К. П. Чернобаев Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттавир машиннаькъахоша.

Массава раьза а волаш № 34 йолча Войковски хоржамий округе гIолла автономни республика Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат локомотивни депо машинист **Чернобаев Константин Павлович** оттаве соцам тIайицар гулбеннараша.

Безаме чакхъьлар хоржамашта хьалхара собрани Старопромысловски района № 1572 йолча автоколонна коллективе, республика Iаьдала лакхерча органа депутаталла харжа НГIАССР военни комиссар полковник А. С. Шевченко кандидат оттавара йола предложени елар цига. ЧIоагIа могаеш хьаллаьцар из предложени.

Собране массане цхьа барт болаш тIайийдар № 49 йолча Жигулевски хоржамий округе гIолла НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа республика военни комиссар полковник **Шевченко Александр Сергеевич** кандидат оттаварах бола соцам.

Хоржамашта хьалхара собрани хилар «Автоспецоборудование» заводе. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа завода директор А. А. Мальсагов кандидат оттаве предложени елар коллективо. Из кандидатура къобалъеш хьаллаьцар собране къамаьлаш дьча болхлоша, специалисташа.

Массане а цхьа барт болаш соцам тIаэц: № 3 йолча Ждановски хоржамий округе гIолла НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа «Автоспецоборудование» завода директор **Мальсагов Арсмика Арсмак** кандидат оттаве.

ЦхьоагIонца чакхъьлар Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза къахьегамхой хоржамашта хьалхара собрани. Говза механизатор, иттлагIча пятилетка ударник вола В. И. Пронин республика Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаве лаьрхIар укхаза. Массане могаьйр из предложени.

Собране дакъа лоацаш хиннарий соцам тIа дIаяздаьд: № 74 йолча Майски хоржамий округе гIолла колхоза механизатор **Пронин Василий Иванович** НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаве.

Шоаш хоржамашта хьалхарча собране ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь Г. Х. Эльмурзаев НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаве предложени елар Ермоловски дахчах хIамаш еча комбината къахьегамхоша. Гулбеннараша чIоагIа могайир из предложени.

Массане соцам тIаэц: № 70 йолча Алхан-Калински хоржамий округе гIолла НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь **Эльмурзаев Герсолта Хасанович** кандидат оттаве.

Ишта шеррача боараме республика боалламашна дIахо еш я моттигерча Советашка депутаталла харжа кандидаташ оттабара йола хоржамашта хьалхара собранеш. Грозненски городской халкъа депутатий Совета депутаталла харжа кандидаташ оттабаьб «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завода монтажница **Кузнецова Галина Валентиновна**, КПСС Старопромысловски райкома хьалхара секретарь **Магомадов Саид Магомадович**.

ТАСС Заявлени

4 январе американски телевидене гIолла США президента Дж. Картера къамаьл дарца дувзаденна ТАСС вякал яьй укх лохерадар дIакхайкаде:

Советски Союзе, кхьча дукхача мехкашка а санна, США президента цу къамаьло уйла тIаэзай. Из дукхагIча даькъе фразеологехи «шийлача тIема» уйланой хьалдиза да. Цунца дола политически гIулакхий мах бари дунен халкъашта юкъерча арене американски администраце чакхдаха лерхIа практически гIулакхаши белгалдувл норта боацаш хиларца, машара, дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара, советско-американски отношенеш конструктивни дегIаахара овлан тIаро йIаьх хача хаьара хьашташ ца лархIарца. Из къамаьл цхьаккхо а тайпара нийса довгIаш дац йоккха держава хиларга хьежа массане а юкъара машар хьаллоацаш, халкъий кхерамален пачхаьлкхенашта юкъера вIаши пайда не дола машара гIулакхаш цхьана леладелга шердари Iалашдеш США шийна тIаэца безача бехктонхамца.

США президента даьча къамаьло кхохкам кIаьдбара политика дего тIа ца эца США-а гIозараш хьалхьеду. Цо дагадохийтар США дакхерча пачхаьлкхен поста тIа латтачун къамаьл а доацаш, хоржамашта хьалхарча къовсана аргIацара тур дIейолаеча кандидата къамаьл дуккагIча даькъе из хилар. Хоржамашта хьалхарча уйлан хьисап, шовинистически уйлаш йола гIозараш хьаллацар, дерригнега диллача, кIезига моттиг дIалоацаш дац президента даьча дерригача къамаьла юкъе.

Цу къамаьла хьадда бола чулоацами советско-американски отношенеи даькъе США администраце хьакхан надаь навыгъаши машара хьаштаща моастагIал да аьнна ца ьлча ца тайпа мах бе йиш йолаш дац.

Шийна теркам тIаозаш да США администрацена керте латтачун из къамаьл дара кертгера хIана дац аьнна доладахьаш тIехьарча хана Афганистан Демократически Республике хилла событеш йолга. ХIара бехктонхаменна политика, нагахьа санна гакхетаме уйла еш из ваьле кхстаду афгански халкъа ахха цун мара, кхы цхьане а бокъо ниц йоаш чура дегIадахьара йаьнъаш а кхыча пачхаьлкхенашцара гIулакхаш мишта леладе дезе а белгалде. ХIаьта американски администраца де тIергакхьдар да. Из президенто аьнначох ма доаттIара, гIерт афгански халкъа из тайпа бокъо ца ала а Афганистана чурча гIулакхашта гIожа чугIерта а. Цунна лаьрхIа да США инициативагIа, бокъо йоацаш Афганистана халкъен суверенни пачхаьлкхен правительствана къаьгга хьагойтача лоIама духьала долен Афганистанерча хьалах аьнна цIи йоаха дош ООН Кхерамален Совете оттадар а.

Президента къамаьлаца дикка моттиг дIалоац ирански гIулакхаша. Президент цIаьхха а гIерт Тегеране американски посольства балхахои совцабарах Советски Союза лоалахарча Ирана наштажи кхерамни духьала баккхарах пайда эца. Кхыча дукхача мехкашка а санна, СССР, хови ма хиллара, ерригача пачхаьлкхенашца дипломатически отношенеи хьакъехьара венски конвенци лелае сайлеги ирано-американски къовсам машара средствашца къоастабе бежлеги дIаьньяад. Бакъда, американски оагIоно хIанзе а дIадоладаьча гIулакхашка а 4 январе президента даьча къамаьлага а диллача США кхы тайпа средствашн бакъахьи хеташ п. къаьстта аьлча, Ирана экономически блокада яр. Вашингтона вIалла ла магац Ирански халкъо яь революци, кхерамни шиь лоIамни тIаттувсача империалистически политикана духьала ала из гIертилга. Хаттар отт, Вашингтоне тоъал доагIача тайпара кхетадоц хьогI Ирана экономически блокада оттаярах, цунна низ барах фу хургда, цу политика малагIча йистаца а дукха тIа а хьанна хIама тохаргья?

Президент, гучох цхьа бахьан доацаш Iац европейски гIулакхех, кхохкам кIаьдбара гIулакхаи тайп-тайпара социальни строяш йолча пачхаьлкхенашта вIаши гIойле йолаш цхьана гIулакхаш лелдарал пайда йола тенденци ях тIеххьарча шерашка кьнагIа чIоагIдеш нига болашн дегIаухала районах, цхьаккха хIама ца оалаш. Цу цхьан хана хало гарлуш хIама да ишта хоржамашта хьалхарча гIулакхий духьа дег чу деккача «хIама ца хьоахадеш Iарах» къайла лоххьалургьяц дукха ха йоацаш духхьал США а НАТО бловага гIолла цу континента территоре тIа юкъерчи гаьнагIа кхоачаш кхуве американски ракетно-ядерни средствашн дIаоттаярах йола решени цхьанабча малхбузсевропейски пачхаьлкхенашта ечаппоалли факт. Из решени Европерча машарал кхерамален хьакт долаш яп, цудухьа духхьал малхбузсевропейски столицашка уйла еш бя хIаьл цунах хургдолчун.

Ше къамаьл деш США президента хьанкхайкадаьд советско-американски бувзамаши даькъе чакхдоахаргдола цхьаьаца гIулакхаш. Деш дола къамаьл, белгтала аьлча, американски оагIоно леладу гIулакхаш бахьан долаш вешта а хIанзале юхаээа экономически, Iилма-технически бувзамаши культурни обменаши кIезигъярах а американски ялат эцара хьакъехьа яь контракташ бизаяча боараме кхоачашъяра новкъарле ярах а да. Советски Союзаца цхьана гIулакхаш леладелга, цунцара корта бола бувзамаш шерделга, лархIа а доагIаш ВIашагIкхийттача Штаташта шоашта цар пайда беи хилар а лоархIаш, шоашта хьашт долга цхьа санна дукказа а хьахьенхача США бахача дукхача наха цу тайпара гIулакхаш къоабалдой тамаш я.

ХIаьта советски оагIовах лаьца аьлча, из цу тайпара бувзамаш тассилга дехаш цIаккха а хиннац, масала торгово-экономически а культурни даькъе. Цо даим белгалдаьхад, уж дале а с кхыдале а дола бувзамаш дегIаккхувлар, СССР-ан США-чен юкъера дика гIулакхаш бIарчча хьаллоаттадар а санна, — из шинна а оагIон гIулакх да, лхаш. ХIаьта, нагахьа санна ККайча цIагIа Советски Союза, цун арахьарча политикана мичча бесса яь а влияни елга дагадехаделе, из догIдоахийла йоацаш гIулакх да. Уж тайпа гIулакхаш хьалхагIа чакхдиннадац, чакхдаргдац уж хIанз а.

Президента заявлени бIарчче хьанийцача хеталу, цу тIа политически тараза боарам байнаб, дунен халкъашта юкъерча хьала реальни учет яц. ВIашагIкхийттача Штатий реальни торонни тIех мах а бу, США ишта а вешта а духьала яла безам болча пачхаьлкхевий торонни белгтала бизза мах а бац аьнна. Цхьабакъда, США-рча цхьанна а сага шеко хила ягIац шиш законни хьаштий, шиш цхьоагIонхойн доттагIнчи хьаштий гадоаккхалургдолаш Советски Союз хиларах. Из тервал ца де безам болаш вар миччa хана а политике гIалат валари ца дале а е кхыдале а доа гIулакх шоаш духьала даьвзхачоачул дукхагIа шин мехка, шиш халкъа эз дари кхерам болаш ва.

Советски Союза кулгалдеча гIозарашта дог даха ловра советско-американски юкъмоттигаца, цу даькъе машар хилийтар духьа къахьегарча а хьаькъале, гаьнардар гуш бола никъ лелабелга бухсоцача кхьчача США толарга.

ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА Я «НЕВСКИЙ ЗАВОД» ЯХА ОБЪЕДИНЕНИ

ЛЕНИНГРАД. Сийлахь воккхачу революце бахьна В. И. Ленина цIерагIа я механ йоккхачIьарех йола предприяти, — «Невский завод» яха машинашъ объединени. Цуо марка тIалаттан йола газ дIаухийта агрегаташ компрессораши латт массанахь а хIана латташ дьнна мехка магистральни газопроводашнан химически предприятешна. Фирмин коллективо графикаш дика хьалхагIа кхоачашду механ кердача гIирсашта эшош дола заказаш. ИттлагIча пятилетки алкха дихьагIиче шера хавал хьалха дIаахьхийтай Тюмень — Сургут — Новополоцк яхача магистральни газопровода эша турбинаш, Казанерча аммиачни комплексана эшача оборудоване комплект, тайп-тайпанара химически предприятента лаьрхIа компрессораши.

В. И. Ленин ваь 110 шу дизара какъйолдаш объединене коллективо дехкар тIайицад пятилетка чакхйолийлача хана лаьрхIача боарамехьа кхоачаш къахьегаха оьсарле лаккхе аьшна.

СУРТАШ ТIА: 1. Цхьа шу хьалха пхи шера заданеш кхоачашйель бола объединенеш хьалхалатта болхлой. Аьрдехьара аьттехьа слесарь В. Коваленко, токарь Н. Степанов, сверловщикаш Я. Лозинский, В. Семенов, токарь Ю. Сонечев, слесарь Д. Плотицын, слесарь-инструментальщикаш В. Тимофеев С. Волков.

2. Газови турбинаш компрессорийн цеха роторин участок.

М. БЛОХИНА сурташ.
ТАСС фотохроника.

КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

ХІАРАНЕ ДЕКХАР—ДОККХАЧУН А ЗІАМИГАЧУН А КХОМ БАР

Цхьабакъда, энергетика моллагІча темпаща вай дегІаккхувле а, йІовхали энергии кхоелта дІахо а бІарччача пачхахьалкхен лоархІамегІара декхар хургда. Цудухьа планашта юкъеккхаьанза яргьяп тІехь-тІехьа йоккхагІа хулаш йола, къаенна, сов дукха энерги юаш йола оборудовани хувцара, технически прогресс сихъярен энерги кхоеш йола технологи шерра юкъеккхувларен промышленни гІирсийн нах чубахача эданейн йІовхад телара низ айбара заданеш. Йоаго хІамен энергии кхоара тІадерзадаь хила деза хІара коллектива, хІара къахьегамхочун низаш.

Эггара дуккагІа металлах пайда эцарех цаІ я машиностроени. Цу даькъана карагІдаьннарий хам бу вай, гу вайна из сихха дегІайоагІаш хиларца берригача халкъа боахаме технически прогресс яра дола лоархІаме хьал, хала доллаше а лех вай цунна эшараш Іалашдарга яхийта средстваш. Бакъда, машинашъерашкара хьадеха хІамаш а да долаш. Арахецеча дуккхача машинашкеи, оборудованеген хІаиз а сов дукха металл дІаухийт. КІезиглуш дац металлообработкера отходий дакъа, мела лел тоаяь нийса заготовкаш балха юкъеккхувлилга.

(КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева деьча къамаьла тІера).

РУЗКЪА СОВДОАХАРАШ

ВАЙ мехка а доваол деъ а я предприятешка болх беш завода маркатІалатта оборудовани. Дукха металл чуловцаш, хьаеш дукха къахьега деза, кокагІо материалашни энергоресурсаши дІайолкаш а «Красный молот» заводо арахеца оборудовани.

Цудухьа латт партийни комитета, профсоюза завкома, завода кулгалхой, ВОИР советий, НТО балха ларде металл, кхыйола материалаш, энергетически ресурсаш ма могга кхоара тІаберзабаь бола къовсам.

Завода плана юкъеяхача ерригача изделешта увттаю шерра-шера лохагІа корректировка еш а министерства чІоагІъеш а йола, металли кхыйола материалаши, къахьегам дІаалхийтара техникически нийса нормаш. ХІара шера увттаю ерригача технически службашта, цехашта арахецача продукцета дІабода къахьегам лохбарои металл кходарех тІерзаль йола заданеш. Энергоресурсашта йола лимиташ бетта бетта увттаю цехашта. хІаьта уж кхоачаш мишта ю хьож итт дийнахьа цкъа; тІаккха гІулакхаш мишта латт дувцаш ховм бу профсоюза завкомага, цо итогаш ю социалистически яхье дакъа лоацача цехашца баьча балха.

Металл дикагІа кходара а оборудоване бу болх тешом-гІа хулта Іалашдара а Іоаьача опытах пайда а эаш, узлаши механизмаши оргайовхаш тоаю конструкторски отделашта.

Хьаькъалера конструкторски решенеш завода продукци арахецача юкъеккхуларах дола масалаш дукха доаладе йиш я. «Огонек» яхача йІовхал луча ль конструкци хувцарах торо хинпай чурча а тІерча а кожуха тІарча 6 миллиметр йолча листа метта 4 миллиметр яр оттае, хІаьта миттa чахкъьянна газ арайоала патрубок хьаьра турба диаметр зІамигъеш хувца а.

Цу хувцамаша торо хилийтар завода шера лаьрхІача 145.6 тонн металл кходе. Кхо тархи йолчун метта йиъ тархи йола кухонни подставкаш арахеца Іомадалара чотах кходу шера 10.6 тонн металл.

А. С. Латаискаяс кулгалдеча керттерча металлурга отдело а, завода кхьча технически службашта а салла, дукха балхаш ду материалий кхоара тІадерзадаь. Технологически процессаш оргайоахаш тоаярал совгІа, бокха болх баьб отдела инженерно-технически балхахоша «Уралмаша» насосашта оттае буртовк йоаца тулкаш хьаьра, хІаьта цо торо хилийтай 200 тонн гарета металлпрокат кходе.

Производственни балха оргигача оагІошта дикагІча тайпара влияни лоаттара — 34 сагах латтача центральни группе хьалйи 10 сектор. Итте а сектора керте латт опыт йола специалисташ. Иштта, кхомеи хьурматен сектора керте латт завода керттерча энергетика заместитель И. Н. Емельянов.

33 группех 27 постех общественни болх беш ба 500 гарта дозорнеш. Къаьстта теркам тІабохийт цар материалийн металлийн кхом барех хьурмат даран, материальни маьхаленаш, оборудовани лоралра, производственни мизалех пайда эцара, кхыдараш та. Цу дакъе йоккха опыт Іоаьай № 1 йолча цеха дозорнеша (халкъа тІахьожама группа председатель З. Гутекулов). Цар дилла а ю рейдаш, гучадийнна кхоачамбоацараш дІададара оарцагІбукл.

Группашта керте латтача новкъосташа Деменко, Олейникова кулгал а деш металл, электродаш, электроэнерги йоаира духьала доаттабеча къовсаме дукха хІамаш нарагІдийннад №№ 5, 17 йолча цехашка. Цу группай дозорнеша 84 тохкам баьб.

Дукха балхаш ду завода дозорнеша электрически йІовхадеи энерги, доагор кходера. Цар предложенех реконструкци йи компрессорни станценеи болат доаладеча пийшкаштен. цо йиш хилийтай-хьалхарчо 2203 эзар киловатт-сахьати шоллагІчо 64 эзар киловатт-сахьати электроэнерги кхое. ДІадахача шеро 17 септембре № 4 йолча цехе гІулакхаш мишта латт хьожаш керттерча энергетика отдела комиссена гучадаьлар тоІадаьча фохи газахи пайда эцача укказа доккхий кхоачамбоацараш хилар.

Дозорнеша гучаьлхя факташ тержал ца еш йитанзар цеха начальника А. И. Фролова. Технологически оборудоване эксплуатаци еш гІалиташ дарахи из бахьан долаш тоІадаьча фони газен расход совъякхарахи цеха начальника приказ а теха бехке барашка дІакайтар цу тайпара гІулакхаш леладе йиш ца хилар.

№№ 12, 13, 15 йолча цехашка кхом баран хьурмат даран йола резерваш лахара гІулакх эсала лел.

Металлаш кхыча ресурсаш кхом бара резерваш творчески лехара юкъе завода берригача къахьегамхошца цхьана хьинаре дакъа лоац ВОИР (юкъе ва 937 саг), НТО (юкъе ва 415 саг), заводской организацеш. Металл а кхыйола ресурсаш а кхоара тІаерзаль йола тематически конкурсаш ю организацеш.

ХІанз а де мел дезар лаьдац машинашъераша кхом баран хьурмат даран даькъе. Дукха да завода коллектива нерлача 1980 шера резерваш гучаяхара, материальни къахьегамен ресурсий кхом бара де дезараш. Царех лерхІ завода коллективо шийн декхар.

В. ЛОБАНОВ.
«Красный молот» завода БРИЗ-а начальник.

Ткъаь баркІлагІа шу да халкъа боахама тайп-тайпарча доаъхошна шофер волаш цхьоалагІча класса водитела Бакуев Абуязита болх бу. Царех баркІ шера СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически заводе къахьегаш ва из. Цу шерашка даим социалистически яхье хьалхе латташ, автомобильни бензин кходара дакъе кхычарна хьокхам тешаш хьавоагІа из. Шийна тІабиъла моллагІбола болх массаза а хаиннахьен тІехдикен кхоачашбеш хиларца дикача оагІонца хьоанеш ва из новкъосташа, предприяте кулгалхоша.

СУРТА ТІА: дикагІвола шофер А. Бакуев.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ПАЙДА БЕШ ДОЛА НАЬКЪАШ

КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш, цига доклад ньча КПСС ЦК Генеральни секретари, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Леонид Ильич Брежнева яь выводаши указанеши чІоагІа къобалъяь хьаллацача Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода берригача болхлоша, инженерно-технически балхахоша шоай деррига кхоачамаш оарцагІдаьхад производства эффективность лаккхъяра дола наькъаш тахкара. Цу гІулакха тІадерзадаь дукха балхаш ду. организационно - технически мероприятеш чакхйоах цар.

Цудухьа кхом бара, хьурмат дара, къахьегама овсарлен производства эффективности лакхъяра тІехьа деча балхашта чІоагІа аьттув боалаш чакхдаьккхар дІадахача шу. Цу шера цар кходир бІаь тонн гарета условни доагор, дукха гигокалори йІовхала энерги, электроэнерги, дизельни доагор, кхыйола материалаш.

Доагора-энергетически ресурсаш, бийдал кхоара хетадаьча Ерригсоюзни общественни хьажаре дика дакъа лаьцар заводе къахьегаш бараша. Цар кийтъяьча 172 рационализаторски предложенех 123 производствона юкъейихьар. Цар шера производствани беш бола пайда 32 эзар сом да. пачхахьалкхен планагІа шера бе безаш хинна пайда 18 эзар сом маре доацата. Керда техникен дикагІйола технологии балха юкъеккхувларах, кІезигагІа металл дІа а дохийташ, хьалп продукци дикагІа хилийтара тІагІертта къовсам лоаттабарах, эехьа бийдал па йоалйтара хеддаиза тІехьожам лоаттаберах соакха кходаь металл 200 тонн гарта хилар, планагІа кхоае дезаш хиппар 177 тонн мара доацача.

Производства деррига технико-экономически хьоккамаш тІа-тІа товдара «ХІара балха денна — динала Знак!» яхача девизагІа шерра социалистически яхь лоаржальча завода болхлоша дог гІоадоахача къахьегама толамашца чаккдаьккхад итталгІа питилетна дихьлагІа шу. Валови продукци арахецара шера план 102.2 процент кхоачаш а ль. планагІа лаьрхІачул совгІа цар арахийцай 177 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Товарни продукци маьхала диккара пачхахьалкхен план а 102 процент кхоачашьйй завода коллективо. Заданел совгІа цо маьхала яьккхар 156 эзар сома маьха продукци.

Белгалдаккха дезаш да заводе арахецача пхе изделена пачхахьалкхен динала Знак еннилга. Предприяте коллективо арахецача продукцех 48 процент яр лаккхерча категорах я. ДІадахача шера из продукци цо арахийцар кхо миллиони 700 эзари сома маьха.

В. И. Ленин ваь 110 шу дизара хьакъехьара КПСС ЦК сопам чІоагІа раьза хиния хьаллаьцача дуккхача болхлоша социалистически декхараш тІанийцад цу дезача деита кхачалехьа пхе шера план кхоачашъе. Шоаш денна дош хаиал дукха хьалха чакх а даьккха, хІаналехьа пхе шера задани тІехкховачашъяьй заводерча 17 болхлочо. Царех ба токараш, коммунистически къахьегама ударникаш А. А. Мусеев, А. Д. Саламов слесарь-инструментальщик А. Г. Чипареев, кхыбараш. Шоай тамагІа долаш продукци кийч а еш, хІара сменагІа нормаш 150 процентал чухьаахьа кхоачашъяц цар. Завода бригадашта юкъе питилетка кхоачашъярах эггара хьалха рапорт делар Туранин Владимир Степанович керте латтача сварщикий бригада. ХІанз 1981 шера март бетта чотах къахьегаш я из.

Уж шера 22 апрелага кхачалехьа бть бетта задани кхоачашъе лерхІаш я завода коллектива.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Транспортникий гІулакхаш

ИТТЛАГІЧА питилетка дий шера план кхоачашъяь деадир Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене технологически транспорта Октябрьски управлене бартболча коллективо Сийлахьбоккхача Октябра 62 шу дизара цІей. ХІаьта, мухь дІабахьара йола тонна - километрай дІадахача шера план хаиал хьалха, 12 ноябре кхоачашъяьй. 1979 шера кхоалагІча квартале цу управлене коллективо хьалхара моттиг яьккхай ше санна йолча предприятей коллективашта юкъе эттача социалистически яхье.

Дика да кхыдола хьоккамаш а. Автомобилаши транторашн балха араювлара план кхоачашъяьй 102 процент. Планал совгІа меккдьттахоша дІабихьаб 18 эзар тоннал дукхагІа мухь. ЛаьрхІачул 1,5 процент лакхъяьккхай къахьегама овсарле.

Уж толамаш даькача транспортникаша цІаккха а дицдалийтац рузкъан кхом белгеи из лораделгеи. Цу бокха лоархІам болча деша чІоагІа теркам тІабахийтар КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленуме ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева. Кхою алапс фонд, бензин, дизельни доагор, смазочни материалаш. Автомашинийшкеи тракторашкеи дІадахийта дезача доагорах кходаьр ши процент совгІа, е вешта аьлча 405 центнер да. Иштта кхоьй резина, ремонтни средстваш, металл, электроэнерги.

Масала, управлене чІашагІъеллай къахьегама дикагІа йолча методий школа. Чакхдаьннача шера из йистеяьккхай 32 саго: водителаши, трактористаша, ремонтникаша. Цига шоаш Іомадаьр балха юкъедоаладар бахьан долаш цар торо хилар къахьегама овсарле 5—10 процент лакхъе. ХІаьта кхош махилара, къахьегама овсарле лакхъялар бахьан долаш дукхагІа дІакхухь мухь. Цу тІа гІоала хьахул балха ха, доагор, машинашта хьоккхаш дола дьтта кходелга.

Е цхьаьха масал. Цу управлене коллективе дуккханеша а кхоачашъяьй пхе шера планаш. Царех ба водителаш Горлов, Остриков, иштта кхыбараш. ХІанз цар болх бу 1981 шера чотагІа. Уж толамаш доахача наха а дукха рузкъа кходаьд.

Доккхачун а зІамигачун а кхом бар — из производственни балха а ерригача коллективе а керттерчарех цхьа декхар да. Лакхе аз цІи яьккхар Остриков Леонид Петровича. Из хьалхадаттарех вола водитель а бригадир а ва. Цуй бригаде болх беш ва цуи ши воІ Александри Владимири. Да а къонгаш а коммунисташ ба. Коммунистически хьисапе къа а хьег цар, рузкъан кхом а бу.

Александри Владимири балха баьхкача хана дукханешта хетар царга дас цІена машинаш дургьа аьнна. Кхы леларгйоацаш автагІа дІаяьккхача автомобила тІа а бига, дас къонгашка аьлар: хьатоа а йийя. цу тІа болх бе шоашта.

Цхьа бутт ха а плалехьа тоа а яь дІаоттайир цар пандака иц аьнна дІаккесса хинна машин. ЦІена яр санна болх бе йолаелар из. СиенагІа цу тІа болх бе болабелар Острикова къонгаш. Дукха яьннхар цар цу тІа болх беш. ХІанз а болх беш я из: гаьна доацача мухь дІаккхуьх цу машинаца. НормагІа бе боагІа никъ кхозза дукхагІа бир машино. Цу тайпара ОстриковгІар кходяр шин машинага болх байташ дІагІоргхинна рузкъа.

ХІаьта Остриков Леонид Петрович цу управлене болх беш вола ткъаьн итт шу совгІа ха я. Цуига кхаьча хІара машин болх беш яккха йовгІачул шозза — кхозза дукхагІа ха йоакхаш хиннай. Из а да дукха пачхьалкхен рузкъа кходаьлга.

Управлене хьалха латтача болхлошта дика хов балха хІара моттиге рузкъан кхом бе йиш йолга.

Управлене социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар кхоалагІча квартале Карабулакерча автотракторни парко. ХІаьта цу коллективе доккхагІа толамаш даьхар водителаша Горлова, Хашагульгова, Сергеева. Цар толамий керттера бахьан да масса долча хІаман кхом беш, йоккха дисциплина йолаш хилар. Цу дерригнех а доккха беркат даьлар, дукха пачхьалкхен рузкъа кходир.

Дас санна кулг тохаш ремонт дика ю новкъосташа Зюзинова, Кадиева, вежарий МусиевгІар. Хьалха латтача водителаша а санна цар а кходу рузкъа. Станокашка, оборудованега, инструментага дика хьож. Хаддаиза лакхъю шоай балха говзал. Царех хІаравар рационализатор ва. ПланагІа йоалве лерхІаш хиннача дукхагІа производствана юкъейоалайир рационализаторски предложенеш, вешта аьлча 60 хила йовгІача 62.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, кулгалхой гІерт дуккхача наха творчески къахьегама хьал оттаде, керда тоонаш производствана юкъехувл. Цунна тІаберзабаь бу шоай болх управлене хьехамчий совето, къахьегама дисциплина толка ца яйтара йолча совето, кхычар.

Кхомн хьурмати дара тІехьара къовсам боккхача лоархІаме хинна ца Іеш, бокха нравственни мхетам луш а ба. Рузкъан кхом бар — из да санна производствага хьожаш хилар, коллективе берригача члений вахар тоадара йоакхо елга, керда тоонаш гучаяхари царех пайда эцари.

Рузкъан кхом бара дешаш дувц управлене партийни, профсоюзни, комсомольски собранешка, летучкашка, пенгазеташ тІа, агитаторашa беседаш еча.

Ю. КУРСКИЕВ.

Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода дуккхача технологаша чІоагІа лоархІаши сийдеши бе коммунистически къахьегама ударникаш № 43-5 йолча установка воккхагІвола оператор, къахьегама ветеран Патютько Виктор Петровичи оператор Сержантов Рева Пантелеевичи. Масеза а нийса лелаю цар технологически режим, кхою мехкдаьтта продукташ, электроэнерги, кхыйола материалаш. ДІадахача шера а дукха маьхера материалаш кхойир цар.

Башха-дика производственни смена кулгалхон лоархІаш ва Виктор Петрович. Цо шийн опыт, дикагІйола балха методаш дІа а йовзийташ зІамигчун а доккхачун а кхом бе Іомабаьб сменера технологаш. Кагирхой хьехамчеи дикагІвола общественники лоархІаш ва из заводе. Профсоюза цехкома председатела декхараш цо кхоачашду массехк шу дизад.

Производство а общественни балха тІа а хьанкало къахьегаш Виктор Петровича нарагІдийннарех лакха мах баьб. Цунна еннай Къахьегама Сийлен орден Ленински юбилейни медаль.

«Социалистически яхье котвьннар» яха массехк сийлен знак, кхыдола совгІаташ.

Шийн новкъост санна хьинаре къа а хьегаш, кхыча технологашта хьоккам тешаш болх беш ва оператор Сержантов Рева Пантелеевич. Ше ункхаза къахьегаш волча пхийтта шера цхьа моттиг нийсъялийтанц цо шийн бехкагІа балха тІа хьовзам хилийта, технологически режим толхаль.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) воккхагІвола оператор В. Патютьков оператор Р. Сержантови.

И. ПЛИЕВА сурт.

В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе дикагІа лоархІаш йолча установкай коллективех цаІ я № 8-гІа яр. Кхом баран хьурмат даран тІехьа а чІоагІа аьттув боалаш къа а хьегаш, даим дика хулийт цо шийн технико-экономически хьоккамаш. Цу балха тІа хьинаре дакъа лоац оператора, комсомолка Чухарева Татьянас.

СУРТА ТІА: оператор Т. Чухарева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДЕРРИГНЕ А КХОМ БЕ

ОБЩЕСТВЕННИ производства эффективность лаккхъяра долча гІулакхашта юкъе лоархІамегІчарех да экономе режим лораелга, рузкъан кхом белга. партен правительствай директиваш кхоачашъяра хаддаиза тІахьожам лоаттабелга. Уж дешаш кхоачашдара тІаберзабаь ба Вознесенски газ чакхйоахача завода тІахьожамхой болх. Уж хьож мехкдаьттахи мехкдаьтта газахи пайда мишта эц, реагенташ дІа мишта ухьйт, доагора, электроэнерге кхом бой, арахецача продукце динала кхыдолчунга. Заводерча тІахьожамхоша къаьстта теркам тІалоаттабу оттаьча нормал тІех мехкдаьттеи гази йоа ца яйтара.

Завода коллективо пачхахьалкхен план 22 декабре кхоачашъяра социалистически декхараш тІанийцадар. хІаьта цар шоаш йиллача ханал яьк дж хьалха кхоачаш а йир из. Иштта, ноябрь бетта кхоачашъяьй коммунально-бытовой продукци арахецара шера план а.

1980 шера чотах болх бе хьалхагІе а йоласиача завода коллективо хІанзлехьа 22 эзар тонн стабильни доагабензини 55 миллион кубически метр гази арахийнар, планал совгІа 5 эзар тонн мехкдаьттеи 5 миллион кубически метр гази кхоьйй.

Рузкъа кходара иштта дикка къахьийтал товарнобийдала участкаш компрессорни станцеи цеховой группаша. Уж группаш кхоачамбоацараш гучадаьке ІийнаяцЬ цар юкъарчал доацаш дакъа лаьцад мехкдаьтта чакхдаккхара, из лоаттадара болх тоабара, цунна учет лелаеча. Цеховой комитеташа хаддаиза мехкдаьттеи гази кхоергйола керда тоонаш лех, тІахьожам лоаттабу оттаь мероприятеш чакхъяхара.

Кхом бара шенхаштта тІахьожам лоаттабар дукха хаддаккъа тІахьожама заводской группана чуйоагІаш лаьрххІа сектор вІашагІъеллай, цунна кулгалду керттерча энергетика новкъоста Ю. П. Молонова. Иштта технологически объекташ йолча а вІашагІъеккхай халкъа тІахьожама постеш. Укхаза болх беча специалисташ гучайоах «оттига моттигаш», кхом бара мероприятеш увттаеча дакъа лоац. Цул совгІа, заводе лаьрххІа вІашагІъеллача комиссе дакъа лоац доагора энергетически ресурсаш кхоеча, хІара квартаьа итогаш а хьеже рекомендацеш ду материальни поощрени яра.

Иштта беча балхах хьахинар гуш да: 1979 шу дІадоладелча тІоне кходаьд 1710 эзар тонн условни доагор, 1 миллион киловатт-сахьат гартта электроэнерги, 1 миллиони 60 эзара гигокалори йІовхала энерги. Цу рузкъан кхом бе тха вІаштІехьдаьннад завода масса йола объект Іаи замалахьа болх бе оаха шийн хаиннахьа кийчъяр бахьан долаш. Цул совгІа, ма хулла доагор кІезигагІа дІаахийтара хаддаиза тІахьожам лоаттабу оаха. Энерги дукха дІаувзача завода кхаь объекте динагІа йола хІанзара электродвигателаш оттаьй. Технологически пийшкашка, газомотокомпрессорашка оттаьча нормал кІезигагІа дІаухийт оаха доагор, кхыйола мероприятеш чакхйоах.

Заводе болх беча автотранспортни колоннана тІахьожам лоаттабеш я М. И. Иванов керте вола группа. «Доагора-смазочни материалий кхом бара, автотранспортах дикагІа пайда эцара» хІара шера хулача месячнико вІаштІехьдоаккх автотранспорта болх тоабелга, водителий дисциплина чІоагІъелга. Укхаза тІахьожам лоаттабеча группо дукха кхоачамбоацараш гуча а даьха, уж дІадаха новкъостал даьд. Иштта, завода автотранспортах бизза пайда ца эцаш, машинаш сайца латташ хулар. Цул совгІа, заводе аьшка наькъаца хьаухача мовхьий бошкха боарам бене и. вагонаш шоай ханнахьа йоассаль ца йоалаш латташ моттигаш а яр. Халкъа тІахьожамхой оарцагІабаларех вІаштІехдаьлар из кхоачамбоацар дІадоаккхилга.

Халкъа тІахьожамхоша дукха къахьег арахецача продукце динал айяра. ТІеххьарча хана заводо ара мел хецача продукцена дикала 1-гІа йола группа еннай. Балхаш даьд продукци арахецара технологи тоаяра, дикала хьонхамий стабильность лох ца ялийтара.

Балха ханах бизза пайда эцийта чІоагІа лоархІаме да. Цу гІулакха цехашка хьажараш хул. Гучадаьнна кхоачамбоацараш заседанешка дийца а дийце. уж дІадоахаргдола мероприятеш увттаю.

1979 шера заводе 12 хьажар хиннад, царех 6 цеховой а долаш. Хьажараш долча хана гучадаьнна кхоачамбоацараш коллективешка дийцад, уж дІадоахаргдола гІулакхаш даьд.

Халкъа тІахьожамхошца цхьана хьажарашка дакъа лоацаш хул заводера болхлой. Масала, хІанзлехьа заводе хиннача хьажарашка дакъа лоацаш 120 саг хиннав, царех тІахьожама группера 52 саг мара воацаш.

Къаьстта бокха теркам тІалоаттабу оаха халкъа тІахьожамхоша бу болх массанена а шерра дІабовзийтара. Цу гІулакха арахец оаха «Молнеш», болх беш дола сурташ, тІахьожамхоша бу болх бувцаш стенд я.

С. ЛЕЧАЕВ,
Вознесенски газ чакхйоахача [illegible] тІахьожама керттерча группа председатель.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
У К А З

(ДIахьодар. Доладуьйна хьалха 5. январе арадаьллачу газета тIе).

Госбанка Нохч-ГIалгIай республикански конторе гIолла:

Александрова Нина Михайловнана — кассира.
Догадина Нина Емельяновнана — керттерча бухгалтера заместителя.
Иванов Николай Ермолаевича — пенсионера.
Краснянская Александра Павловнана — начальника заместителя.
Козлова Мария Кузьминичнана — кассира.
Каратаева Клавдия Ивановнана — пенсионеркана.
Савинова Анна Ильиничнана — йоккхагIйолча бухгалтера.
Савенкова Валентина Ильиничнана — отдела начальника.
Устименко Лидия Алексеевнана — отдела начальника.
Шаулова Зоя Шауловнана — йоккхагIйолча кассира.
Яшуркаев Султан Идиговича — отдела начальника.

«Грознефтеоргсинтез» производствени объединене ВОХР отряде гIолла:

Горожанкина Александра Даниловнана — пенсионеркана.
Пак Надежда Федоровнана — пенсионеркана.
Поп Анна Степановнана — стрелока.
Попова Надежда Романовнана — пенсионеркана.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

«Грознефтегеофизика» треста геофизически ремонтно-комплектовочни конторе гIолла:

Мусина Раиса Савельевнана — слесаря-инструментальщика.
Соколов Николай Александровича — пенсионера.
Акимова Нина Николаевнана — приемщицана.
Болотникова Анна Гавриловнана — кассира.
Дударова Марьям Бетыргереевнана — уборщицана.
Евтушенко Надежда Ивановнана — директора.
Мелкумян Роза Бабаевнана — болхлочоа.
Обухова Надежда Андреевнана — болхлочоа.
Полякова Аграфена Ивановнана — банщицана.
Рвачева Надежда Федоровнана — кочегара.
Умаева Нура — банщицана.
Черняева Вера Васильевнана — приемщица.

№ 1 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте гIолла:

Сергеева Екатерина Михайловнана — пенсионеркана.

Республикански больнице гIолла:

Алексеенко Неонила Григорьевнана — медсестрана.
Воронина Александра Ивановнана — медсестрана.
Королева Мария Никитичнана — пищеблока заведующена.
Кислева Антонина Георгиевнана — бухгалтера.
Лозицкая Зоя Андреевнана — медсестрана.

Грозненски почтампте гIолла:

Золоторавская Анна Васильевнана — оператора.
Мусаев Ахмед Мусаевича — Первомайски бувзама отделене начальника.
Назарова Тамара Павловнана — почтальона.
Самсонова Прасковья Дмитриевнана — Октябрьски бувзама отделене начальника.
Сухорукова Елена Даниловнана — Первомайски бувзама отделене начальника заместителя.
Сафронова Нина Васильевнана — почтальона.
Сафронова Клавдия Тимофеевнана — почтальона.

Климова Мария Александровнана — оператора.
Мурзаханов Яков Савельевича — слесаря.
Ковешникова Мария Яковлевнана — почтальона.

Грозненски консервни заводе гIолла:

Кандаев Галиб Ибрагимовича — бригадира.
Караветьянц Анна Арсентьевнана — жиельни цеха начальника.
Перевеслова Надежда Сергеевнана — стерилизатора.
Тагаева Банаша Чалаевнана — болхлочоа.
Трискин Иван Васильевича — фрезеровщика.
Хасуева Амината — болхлочоа.

НГIАССР культуре министерства реэстробучастке гIолла:

Арсанакова Iусмана Дугурхана — болхлочоа.

Грозненски телеграфе гIолла:

Безносюк Надежда Ивановнана — телеграфисткана.
Краснова Нина Ивановнана — бригадира.

«Родина» яхача плодоовощной совхозе гIолла:

Баранов Иван Андреевича — тракториста.
Данилова Евдокия Ивановнана — болхлочоа.
Поспелова Наталья Игнатьевнана — бригадира.
Моисеева Мария Семеновнана — болхлочоа.

Шурий промышленноста объединене Грозненски автобазе гIолла:

Малыхин Кузьма Алексеевича — шофера.

«Грозненски рабочий» яхача издательстве гIолла:

Чепурная Ангелина Ивановнана — йоккхагIйолча мастера.

Грозненски производствени швейни объединене гIолла:

Биркова Мария Георгиевнана — утюжильщицана.
Баряев Анатолий Михайловича — воккхагIволча инженера.
Котикова Тамара Идрисовнана — швея-мотористкана.
Лутцева Мария Васильевнана — бухгалтера.
Мордвинова Нина Федоровнана — комплектовщика.
Пицхелаури Софья Кузьминичнана — кладовщика.
Хадаева Зулпата — уборщицана.
Эпендиева Бриллиант Муслимовнана — утюжильщицана.
Симонова Зинаида Васильевнана — кладовщика.

Грозненски авиаотряде гIолла:

Арушанов Сергей Васильевича — воккхагIволча инженера.
Буянов Василий Степановича — авиатехника.
Киселев Андрей Федоровича — хьажхочоа.
Кирякин Александр Ивановича — воккхагIволча инспектора.
Котляров Василий Кузьмича — водителя.
Мажников Павел Петровича — авиамоториста.
Носенко Тимофей Ивановича — водителя.
Скоров Константин Семеновича — плотника.
Тангатарова Галина Сафаровнана — мойщицана.
Черепенина Анна Ивановнана — фельдшера.
Шелест Георгий Алексеевича — авиамоториста.

НГIАССР Министрийн Советерча архивни отделе гIолла:

Власова Александра Васильевнана — вахтера.
Кухарук Матрена Прокофьевнана — вахтера.
Корочкина Пелагея Васильевнана — вахтера.
Карташкина Евдокия Ивановнана — уборщицана.

Маляренко Мария Федоровнана — вахтера.
Сапронова Анна Михайловнана — вахтера.

Шурий промышленноста Нохч-ГIалгIай объединене гIолла:

Бондаренко Василий Михайловича — пенсионера.

Нохч-ГIалгIай республикански краеведчески музее гIолла:

Эстерле Ирина Альфредовнана — Iалама отдела заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР статуправлене гIолла:

Матвеева Людмила Ивановнана — бюро заведующена.

Ленински районан № 11 йолча домоуправлене гIолла:

Головань Данил Степановича — пенсионера.
Хренова Екатерина Макаровнана — дворника.

«Консервплодоовощ» Нохч-ГIалгIай производствени аграрно-промышленни торговни объединене гIолла:

Хайдуков Александр Нисифовича — пенсионера.

НГIАССР бувзама производственно-техническ управлене гIолла:

Мигрин Андрей Варфоломеевича — воккхагIволча инспектора.
Фурсеева Александра Григорьевнана — йоккхагIйолча инженера.

«Родина» яхача кинотеатре гIолла:

Садыкова Тамара Шагидаевнана — контролера.

«Чечингушкоммунпроект» конторе гIолла:

Зиберов Андрей Мироновича — инженера.
Кумсков Андрей Ивановича — отдела начальника.
Резанов Александр Ивановича — группа кулгалхочоа.

Нохч-ГIалгIай культпросветучилище гIолла:

Береславцев Леонид Николаевича — преподавателя.
Шаипов Хасан Кантаевича — преподавателя.

НГIАССР торговле министерства гIишлон-монтажни управлене гIолла:

Галкин Михаил Дмитриевича — газоэлектросварщика.

Грозненски чкъагIара-коньячни комбинате гIолла:

Головин Михаил Яковлевича — плотника.
Нуралиев Махьмада — грузчика.
Соловьева Анна Денисовнана — болхлочоа.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене 1737-й автоколонне гIолла:

Угурчиев Уме Маьшарипа — шофера.
Черняховская Тамара Игнатьевнана — керттерча бухгалтера.

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене № 5 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприяте гIолла:

Крайник Владимир Федоровича — смазчика.
Калмутина Лидия Павловнана — смазчика.
Моор Екатерина Андреевнана — уборщицана.
Серба Евдокия Ивановнана — обойщицана.
Фок Борис Андреевича — водителя.

«Трансмаш» яхача грозненски заводе гIолла:

Бабсарова Миета Юсаевнана — транспортировщицана.
Вайнер Маню-Ривка Хаскельевнана — къахьегама йолча инженер-экономиста.
Кирпичников Михаил Ивановича — мастера.
Поляков Анатолий Петровича — мастера.
Соколова Валентина Николаевнана — кассира.
Фролова Анна Федоровнана — инженера-экономиста.
Цекаев Халиба — грузчика.

РСФСР Главнефтеснаби металлически тара грозненски заводе гIолла:

Бесчастный Георгий Петровича — электромонтера.

«Грознефть» объединене Грозненски бурув тохара бахкий управлене гIолла:

Гольденберг Михаил Львовича — пенсионера.

Грозненски ремонтно-механически заводе гIолла:

Максимова Валентина Константиновнана — бухгалтера.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Къилбаседа-Кавказски пачхьалкхен Iилма-толламен проектни институте (СевКавНИПИнефть) гIолла:

Иванюкова Нина Степановнана — электрофотографа.
Иванов Сергей Ивановича — отдела начальника.
Кузнецова Нина Афанасьевнана — йоккхагIйолча Iилман болхлочоа.
Семенов Михаил Васильевича — прессовщика.
Хитущенко Анастасия Петровнана — болхлочоа.
Чумаченко Раиса Гавриловнана — вальцовщицана.
Шарошкина Евдокия Павловнана — лаборанта.

«Грознефть» производствени объединене бурув тохара бахкий Октябрьски управлене гIолла:

Душаков Николай Семеновича — рамщика.
Джабраилов Абух Джабраиловича — бурильщика гIончана.
Зайраханов Сайджаджана — электромонтера.
Макаров Федор Андреевича — инженера.
Кисенков Павел Михайловича — слесаря.
Крюнин Василий Николаевича — инженера.

№ 16 йолча юкъерча школе гIолла:

Мордовин Петр Семеновича — хьехархочоа.

№ 34 йолча юкъерча школе гIолла:

Грачева Мария Ивановнана — хьехархочоа.
Гужелина Людмила Ивановнана — хьехархочоа.

№ 51 йолча бархI шера школе гIолла:

Резакова Антонина Васильевнана — дIахьдаьча ден группа воспитателя.

«Чечингавтодор» № 1 йолча некъаш дехкача управлене гIолла:

Бузов Александр Михайловича — инженера.
Колоколов Иван Лаврентьевича — мастерскей начальника.

Къилбаседа-Кавказски машинанкъа Грозненски отделене ОРС-е гIолла:

Мандрова Евгения Петровнана — пенсионеркана.
Рубаник Агриппина Григорьевнана — группа кулгалхочоа.

Зимина Любовь Федоровнана — кадрийн отдела начальника.
Кочетова Клавдия Васильевнана — пенсионеркана.
Новоселов Павел Георгиевича — № 19 йолча тина отдела заведующена.
Пеношкин Алексей Илларионовича — болхлочоа.
Тепсиева Евдония Дмитриевнана — № 1 йолча база отборщика.

Грозненски пригелезнодорожни почтампте гIолла:

Калинина Мария Петровнана — йоккхагIйолча нормировщика.
Семина Вера Семеновнана — сортировщика.
Щекова Мария Ивановнана — гардеробщицана.

Къилбаседа-Кавказски магистральни мехкадьтта проводни управлене гIолла:

Гвоздикова Людмила Александровнана — боссама заведующена.
Куралесова Зинаида Яковлевнана — товарни оператора.
Козлова Валентина Герасимовнана — кладовщика.
Макарьева Анна Михайловнана — болхлочоа.
Ушакова Ефросинья Петровнана — электромонтера.

Къилбаседа-Кавказски магистральни мехкадьтта проводни управлене ремонтно-тIишлон управлене гIолла:

Елисеева Людмила Андреевнана — керттерча бухгалтера.

«Промавтоматика» Еррисоюзни Iилма-толламен проектни институте гIолла:

Кошелев Гаврил Семеновича — слесаря.

Ялата продуктаи Нохч-ГIалгIай производствени управлене гIолла:

Благирев Николай Афанасьевича — управлене начальника заместителя.
Дьяченко Мария Ивановнана — йоккхагIйолча инженера.
Мардасова Матрена Семеновнана — планово-экономически отдела начальника.

Грозненски электро-механически заводе гIолла:

Ботвинкин Николай Викторовича — газоэлектросварщика.
Асатуров Александр Мануковича — цеха мастера.
Ахвледиани Александра Аркадьевнана — болхлочоа.
Клименко Александра Федоровнана — инженера.
Сафина Анна Федоровнана — ОТК контролера.

Нефтехимремонт Грозненски конторе гIолла:

Луганский Виктор Тихоновича — контора начальника.
Малыхина Раиса Ивановнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

«Грознефть» объединене технологически транспорта Октябрьски управлене гIолла:

Ашенко Николай Васильевича — слесаря.
Галочкин Николай Степановича — шофера.
Битковский Иван Васильевича — шофера.
Сутуев Сута Магомедовича — пальщика.
Бадощенко Александр Ерастовича — слесаря.
Касаков Максим Федоровича — шофера.
Казакова Ольга Алексеевнана — диспетчера.
Понкратова Пелагея Владимировнана — диспетчера.
Тихич Григорий Николаевича — машиниста.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1979 шу, 19 декабрь

Декхарех дика лоархIабу

БIаьстан кхашкара балхаш шийн ханнахьа дIадоладара тIатеIIа юртбоахама техника кийчъеш ба Надтеречни районa «Знаменский» совхоза механизаторш, механически мастерске болхлой.

Соахка йиълагIчеч вкх шера хьалхарчеи кваргалашка планагIа тоае езаш хинна еррига техника 23 февраль тIаккхачаш кийчоа мугIаре дIаоттае социалистически декхар тIаийцад цар. ХIаьха техника тоаеш боахкарий хIанзарча балха хьоккамашка хьежача лаьрхIар царна кхоачашде карагIдаргхиларах шеко а яц. Иштта, масала, тракторш. План 15 йолаш 18 тоейир ук боахаме механически мастерске болхлоша, механизаторша соахка, хIаьта тIехьатоссаш йолча инвентарах — 72 процент.

Уж толамаш даха геттара дока новкъостал дир механизаторша: Дзатиев Вахас, Ахтаханов Султана, Шабуев Руслана, Хамидов Iийсас; механически мастерске болхлоша: токара Дикагаев Вахас, сварщика Дешиев Хатас, топливни аппаратура тоечa слесаря Хасбулатов Iийсас, моторш тоадеча слесаря Актвев Мадус, аьшка пхьаро Муслимов Iийсас. Юкъера лаьрхIача 130—150 процент кхоачашъю царех хIаране дийнахьара балха нормаш. Къахьегама овсарле кхы лох ца еш хьабоагIа уж иттлагIча пятилетка ukх тIехьарча шера а.

Техника узловой хьегапе тоаеш я. Иштта, моторш лаьрхIа вIашагIъеллача цхьан звено тоаду, хIаьта трактора ходовой даьа — кхычо, топливни аппаратура — кхоалагIчо, и. кх. дI. Цу гIулакхо а доккха новкъостал ду техника тоаеш боахкарша дика хьоахамаш гойташ къахьегара.

Цхьа трактор араялац мастерске чура из мел дика тоаяьй тохкаш йола комисси ца хьожаш. Из ха а хоаш хIара звено ше хьадер ма могга тешаметIа кхоачашде гIерташ ху.

Мукхъоаргйоацаш машинаьгта, басар хьекха ГОСТ-а бокъонаща дIадеххача тайнара лораеш лоаттаю тоаяь якъа техника, тIехьатоссаш йола еррига инвентарь

Х. МАГОМЕТОВ.

ЛАКХА МАРКАШ ЙОЛА БОЛАТАШ

Новолипецки металлургически завода байракха тIа Ленина ордена уллув го йиш я чехословацки Къахьегама орден а.

ХIаьта из ца хоаш хинна хIама а дац. 15 шу даьннад липецки металлургаша Фридек-Мистек яхача городерча Чехословацки «Вальцовны Плеху» заводерча шоай юл дегашца юлаие цхьана гIуллакх леладу.

Шина а предприяте керттера продукци — электротехнически болаташ. Уж арахецилга вIаштIехьдоаккхилга тоъал чоалхаро гIулакх да. Деррига а пулагара дIаладаьала дезаш дар. Хьалхарча технологически халонех тоълаца чакх а баьна, шин мехкарча инженерашен Iилмахошен болатий дикал лакхъяра шоай низаш вIашагIтоха лаьрхIар.

— Тахан, — йиах Iаьржача металлурго Центральни Iилма-толлама институте Липецки филиала технологически отдела начальника Валерий Борятинске, — из декхар кхоачашдаьд ала йиш йолаш да тхо. Тха шин предприяте арахеца трансформаторни болатий дукха маркаш къовса йиш йолаш я американски «Армко» е японски «Ниппон стил» санна йолча фирмаша арахецача продукцеца. Чехословаци доттагIашца цхьана тоа а сов, технологи вIаштIехьаяккхар бахьан долаш, лакха маркаш йола болаташ белгтала дукхагIа арахеца даьннад. Цун массехк тайпана пачхьалкхен дикала Знак еннай.

Ростислав КВЯТКОВСКИЙ, АПН корреспондент.

ДОЗЗОЛ ДЕХЬАРА

ГДР. Эйбеншток — Рудни лоамашка хьаеш йола. йоккхалга диллача республике шоллагIа йола искусствени водохранилища.

ГДР-а территоре тIа гидротехнически сооружениеш хьалъяра йола йоккха программа кхоачашъеча дакъа лоац советски Iилмахоша СЭВ членаш долча кхычча мехкий специалисташа.

АДН—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

КЛАССОВИ КЪОВСАМАШ ДАРЖАШ ЛАТТ

Стачкай пикеташ а еш накъабаьхкар кердача шера хьалхарча деношта шоай вахара бокъонаши хьашташи лорадара тIехьа чIоагIа а машар хургбоацаш а къовсам лоаттабеш бола капитала мехкашкара дукха къахьегамхой. Царна юкъе ба соахка 21 октябре деза забастовка дIайолаль бола «Интернэшнл Харвестер» яхача американски компане юртбоахама машинаш еча заводий 35 эзар совгIа болхлой. «Тхона хов къовсам ца хилча котало хургйоацилга», — белгалдаьккхад шоай къахьегама хьалаш тоадайтен хьалха балкашкара дIабаьха шоай новкъостий юхаоттабайтен гIертача забастовщиний заявлене тIа. 1980 шера хьалхарча деношка забастовочни пикеташка эттав «Бритиш стил» яхача английски металлургически гиганта заводий 100 эзар болхло а.

ХIанз а 1979 шера забастовочни болама итогаш яьнц, бакъда, дерригнеша хьахьокх из геттара чIоагIа баьржалга. Нагахьа ди дIадодацар капиталистически мехкашка йоккхий къахьегама конфликташ хиннай ахаш телетайпаша хоамаш ца деш.

ДIадаха шу Англе, масала, цун истореа юкъегIоргда 1927 шера «Массане юкъара стачка» хиннача хана денз эттара бирсагIа дар санна. 11 бетта забастовкашта юкъе дакъа лоацаш хиннав 4,3 миллион саг.

Дунея капитализма пхьтаделъ йолча США-на а забастовочни къовсам ирбаларца белгала долаш хилар дIадаха шу. Пикеташка лаьттар сталеварашi грузчикаши, автомобилашъераши электрикаши, гIулакхера нахи хьехархойи. Къаьстта чIоагIа айелар къахьегама конфликт масала, «Вестингауз электрика» предприятешка. Ши бутт гаргга йолча хана бергача мехка гIолла совцаль лаьттар цу компане 37 эзар совгIа саго болх беш йола 97 завод. Забастовка еш хилар 300 эзар грузовикий водителаш. Вирджиние штатера 17 эзар доккр.

Алхха Японе болхлой класса традиционни бIаьстанарен гуйранарен наступленеш йолча забастовочни боламе дакъа лоацаш хилар 20 миллион болхлои гIулакхера саги.

Франце йоккха эффект йолаш хилар йоккхийча профсоюзни объединеней тIахьехамагIа къахьегамхоша чакхдаьха «къовсама кIираш». Цу хана болхлоша уттадаьд экономически дешаш уттадаь ца Iеш политически дешаш а. масала, балхара дIабаьхараш юхаоттабара, нах балкаца Iалашбара, профсоюзий бокъонаш лелаяра дешаш. «Болхлой классо хьатIадаац «классови машар бе» ахаш Iаьдалашен дешей деш дола тIахьехамаш», — аьннад Франце къахьегама массане юкъарча конфедераце генеральни секретари Жорж Сеге. — Болхлошта хов шоаш хьадехар къовсамца мара кхоачашхургдоацилга».

Политически обозревателаша яхачох, 1980 шера а классови къовсам дIахо шерлургба. Хоаш ма дий капитала мехкашка экономика Iолокхуш латтилга, из кхы а нах балхара дIабоахаргбилга, ахча дайлургдолга, хьабе болх боацараш дIахо дукхагIа хургболга хилар. Алхха «Юкъарча рынка» мехкашка кердача шера прогнозашка диллача хьабе болх боацараш 600 эзар саг тIакхетаргва, хIаьта 6,2 миллион сагага кхоачаш дукха а хургба.

Цу хьалашка болхлой класс лаьрхIа я кризиса халонаш къахьегамхой белажаш тIа яхка гIертача капиталахьалъотта, цу хана текха йолча средствах — забастовках, демонстрацеех, предприятеш дIалувцарах, классови къовсама кхыйолча формаех пайда я эцаш.

АФГАНСКИ РЕВОЛЮЦИ КЕРДАЧА ЭТАПЕ ЯЬННАЙ

Укх деношка боккха лоархIаш болаш событеш хиннай вайца доттагIал долча Афганистане. Афгански халкъеи цун революционни авангарда — Афганистана Халкъа-Демократически партен вIаштIехьдаьннад шоай мехка гIулакхашта юкъе гIерташ хинна империалисташ юхатоха а Iаьдал бе а делла 1978 шера апрельски революци хьашташ дохнара наькъ тIа яьнна хиявача Х. Амина хьийка йохаяь дIаяьккха а.

НДПА ЦК Генеральни секретаралла, Афганистана Революционни Совета Председателалла, премьер-министралла хержача Кармаль Бабрака дIакхайкадаьд апрельски революци къамандемократически, антифеодальни, антиимпериалистически революци хьадда котъялара тIехьарча, паргIата а шийн лоIаме а Афганистан хьаяра тIехьарча къовсама кердача этапа чуеннай, аьнна. Мехка кердача кулгалхоша тIахьийхад дерригa афгански халкъ, болхлой, ахархой, эскар, духовенство, ремесленникаш, частни капитала викалаш, еррига племенаши къамаши Даьхен паргIато, сий бахьан долаш вIашагIкхета, пай йола къаман фронт еш вIаши кхотале, аьнна.

Цу тайпарча событеша эгIаздига корзагIдаьхад афгански халкъа духьала доацараш дувцара кампани йоаржаяь дола империализмаи реакцеи низаш. Цу гIулакха доаха бахьан сенах латт аьлча из латт Демократически Афганистана Советски Союзага сихха шийна политически, моральни, экономически гIо де аьнна дехар дарах. Из моастагIий хьисапера пропагандистски кампани юха а тохаш ДРА дIакхайкадаьд СССР-га шедаь дехар афгански халкъа араьхарча моастагIаша, дунен империализма, герзашца кийчъенна чугIерташ, провокацеш еш тIехь - тIехьа гIа дукхагIа гIулакхаш леладар, апрельски революцена карагIдаьннар уж дохаде гIертар бахьан долаш да аьнна. ВIалла а ца ховш кийсденна хIама дац, аьннад ДРА правительства, антиафгански кампанена керте эттар апрельски революци йоаелча денз из бахьан долаш моастагIал лаьца йола США хилар.

Афганистана духьала Малхбузерча империалистически гIозараша, эттара хьалха США-с, доладаь хьараш хаддаза дуьзаденна шийга хьалхле а йолаш Вашингтоно Ирана беш хинна Iоткъам дIабаларца. Ирана духьала леладеIа шийн агрессивни гIулакхаш тIера дунен общественноста теркам юхабаккха а Афганистана «Советски Союз тIемаца чугIерт» оалачоа из тIа берзабе а гIерт США. Кинре арадувлача «Харавги» яхача газето яздечох, США-с «шийлача тIема» хьисапера гIулакхаш леладу иштта Гаргарчен Юкъерчен Малхбоален мехкашкара кхохкам чIоагIбара, Ирана гонахьара хьал ирдара, Малхбузен Европе керда американски ядерни ракеташ дIаниисье гIерташ леладеча гIулакхашта бехказа ялара.

Бакъда, Афганистане капиталистически порядкаш юхаоттаярен из мохк юха а шийн Iоткъама кIалбоалабарен хьаьъехьара империализма планаш чакхъаргйолаш яц. Кармаль Бабрака шерагIа из партеи пачхьалкхени посташка оттавар ца дуьзаденна дахьийтача моаршал тIа Л. И. Брежнева дIахайтад «ХIанзарча хьалашка афгански халкъа апрельски революцена карагIдаьннар, Афганистана суверенитет, шийн лоIаме хилар, къаман сий лораде могартхиларах» ше тешаш хилар.

ПОРТУГАЛИ: КОНСЕРВАТОРИИ ПРАВИТЕЛЬСТВО

Ажуда яхача лиссабонски Дворецe 3 январе хилар социал - демократически парте лидер Карнейру керте латта Португале керда правительство гIуланха тIа дIатIаяхийтара хетаь церемони. Кердача кабинета юкъебахаб соахка декабре хиннача массане юкъарча хоржамашка парламенте дукхагIа моттигаш яьхача консервативни «демократически альянса» партей викалаш.

Ховш ма хиллара, цхьан палатагIа латтача парламенте уж аргIана доаца хоржамаш дара йола решени Португале президента генерала Рамалью Занеша тIаийцар тIехьара ши шу совгIа йолча хана практически хаддаза мехка латташ йола правительственни кризис дIаяккхар духьа. Хоржамаш чакхдаьнна дале а укх шера октябре де лаьрхIа парламентски аргIанара хоржамаш хургдолаш да, хIаьта хIанз хержача парламента долаш дола конституци хувца бокъо а яц.

Иштта декабрьски хоржамаш шийн тайпара хургдолча хоржамий генеральни репетици санна хIама хилар. Цар хьахьенхар 1974 шера 25 апреле антифашистски революци хинначул тIехьагIа пхи шум ах шун даьлча Португале политически низаш мишта дIаниисденнад.

Хоржамаш чакхдахарах, ховш ма хиллара, дикка шеръелар 250 депутатски мандатех 44 моттиг яьккхача (1976 шера хоржамаш долча хана хиннача 40-неца кийсдича) Португальски компарте парламентера викалал. ЧIоагIа аьттув боацаш гIулакх кийсделар Португальски социалистически парте. Цо йоайир 33 мандат. ХIанз парламенте алхха 74 моттиг мара яц цун. Политически обозревателаша яхачох, ПСП эшар керттерча даькъе дашха йиш я аьттехьарча низашкахьа озарец коммунисташта цхьана гIулакхаш леладе раьза ца хиларей политикаца. Социалистий влияни харжархошта юкъе лаьтIъиларо «демократически альянс» оалачунца вIашагIкхийттача консервативни партей торо хилийтар дукхагIа депутатски мандаташ яха — 128.

Керда шу хьатIакхоачаш республика президента политически партешца консультацеш еча хана Португальски компарте Генеральни секретара А. Куньяла аьлар: «Кердача правительства демократически режима духьалъерзаьча политике ПКП чIоагIача оппозице латташ хургъя», аьнна. Цо хоам бир компарти пачхьалкхен кулгахлочунца капиталистий, помещикий, кхыча мехкашкарча империализма хьашташка хьежжа Португальски халкъо льккхача коталонна духьала йолча кабинета состава, конституце оттаь строй хувца гIерташ из хилара раьза ца хиларах.

Политически наблюдателех дукхагIбарашта хетачох, керда вIашагIъелла правительства, башха чIоагIа боацача парламентски дукхагIбарий ларда тIа латта правительства Португалена хIанз хьалхашка латта керттера проблемаш къовстве могаргдолаш яц.

В. ВОЛКОВ, К. ДУДАРЕВ, О. ШИРОКОВ. (ТАСС).

ГТО яхьаш

Самардийнахьа Грозне чакхъьяьлар юкъерчен лаьрхIа юкъерчен дешара заведенех Ерригроссийски спартакиада зачетагIа йола республика лаьрхIа юкъерча дешара заведенеш ГТО Iан многоборьех йола яхьаш. Цига дакъа лоцаш хилар 9 командана чувоагIа 150 гергга дешархо.

Яьхьашка хьалкара моттиг дьккхар кооперативни техникума командо, шоллагIа моттиг кхьчар Грозненски педагогически училищерча хургболча хьехархошта, хIаьта кхоалагIа — Грозненски химико-технологически техникума дешархошта.

Яхьашка дакъа лоцаш хиначех кагирхоех шинне спорта мастералла кандидата норматив кхоачашйир. Уьш ба педучилищера Абдулазиев Шаиди кооперативни техникумера Токуев Хьамзати. Иштта ялх дешархочо яьлар хьалхара разрядаш.

С. ПАРЧИЕВ.

ФРУНЗЕ. Киргизски ССР Iилмай Академе 25 шу дизад. Республике болх беш я академе 69 Iилман учреждени. Цига болх беш бархI эзар Iилмахо чувозгIаш йола отряд а йолаш.

Академе институташа кхоачашду естественни общественнии Iилмай доакъошкара 168 темах дола Iилма-тохкама балхаш. Цар дакъа лоац Iилман техникан дешашта йолча СССР Паччахьалкхен комитето чIоагIъеь ерригсоюзни бархI программа кийчъеча, цIаьта иштта Киргизски ССР Министрий Совето чIоагIъеь республикански Iилма-технически ялх проблема кийчъеча а.

ИттлагIча пятилетка шерашка Iилмахой 150 предложени промышленностен юрта бовхамех предприятешка балха юкъейоалаяьй.

СУРТА ТIА: Киргизски ССР Iилмай Академе физикан математикан Институте газови разряда лабораторе заведующи, физико-математически Iилмай доктор В. С. Энгельшта зIамагIа вола Iилман болхло М. К. Асаналиева тохкамаш деш ба лаборатори хьаьрча плазматрона.

М. IШЛАФТЕЙНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Берашта Iая каникулашна дика совгIат кийчдаьд Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч - ГIалгIай драматически театра коллективо. Цо оттаьй эгтара зIамагIбарашта дукха безаш болча «Буратинос лeладаьраш» яхача фаьлтах йола спектакль.

Каникулаш йолаеча дена режиссера Р. Хакишева оттаьча цу спектаклага хьажа дукха бераш ух.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) цогал Алиса (С. Айдамирова), Буратино (А. Хакишева), цися Базилио (М. Дудаев).

В. ЕЛНЗАРОВА сурт.

НАГАХЬА САННА БIЕХАЛО ЦЕРГ ТЕХА ЯЛЕ

Фу дергда, нагахьа санна хьона бIехало церг техаяле? Из доаш чIоаттIа лоархIаме да Африке, Азе, Латински Америке, Австрале е Океане бахача наха. Амма, из новкъа дале а, цу дьнъера шеко йоацаш йола рекомендацеш хIанз укх сахьате яла йиш яц.

Хьаьй сыворткаш, амма, городал араяьа прогулнана болаш беррига а мича болх шприцаши ампулаши а ийце. Дукха ха йоацаш австралийски Iилмахоша белгаьвал бIехала доахьамо сагга организмана еш йола воздейстни сов сиха ца Iаткъийтара йола методаш. Цу гIулакха де дезар да церг яхийтача моттига резина е коастIа а йалла тIагIолла чIоагIгIа хIама хьарчаяр. Амма дилла о бе йоалаш мича хул эшаш йола материал. Цу тIа а теркал ца еш йита йиш мичай психологически фактор а: нобра е мамба церг техача сага мукъагIа миссехк минут мара мичай ца валара ве деза гIулакхаш де!

Амма кхерамеча текхача хIамашта тIепийсвалара кхерам хIара денна тIалаттача хьалашна дахача дукхача африкански халкъаша хьалхехьа кийчо ю, нагахьа санна бIехало церг тохе а аьле. 1883 шера зулусашта (къам) юкъе ваха хайнача английски миссионера А. Т. Брайанта белгалдаьхад, шийна гонахьа лийначанауча дукхача наха бIехало теха церг вIалла тервал а ца еш хилар. ХIаьта вокхарна башка хала я ца хулаш хилар церг тохар. Долче, цу хана а бIехала доьхааа дукхьала эффективни профилактика е хоаш хиннаб-кх зулусаш. ХIаьта цецвоаккхар фуд аьлча, вIалла дийша а боацаш хиначча зулуски дарбаш дераша дукха хIама па оашаш хIанзарча хаара медикаш болххача повкъа иха хилар. Юртахкарча лораша, е аптьянгаша, цу халкъа меттала царех оалача тайпара, лувца а лувцаш доадаьд тайптайпара бIехалаш, тIаккха докъадаьд, цул тIехьагIа порошок еш оата а оаташ. Из дом буаш хиннаб наха, иммунитет кхиайтара. Бакъда хIара порошок, йоахар иньшинна, из порошок йолча тайпарча бIехало техача церго дукьала мара пайдана яц.

Дарбаш дераш, хьалхарча аргIана, шоаш кийчбали гIертар бIехало теха церг повиъа хургйоацаш. Шоай денхараш кхиачашдара йиза иммунитет эшар царна. Цхьа къаьстта критически моттиг кийсъелча, халча кхача сага доача гIоина, икъьнгаша шоаш цергаш етташ хинай пуна церг техачун шодапда оалеш хиннад шир, хало оьчун организма чу йода доххаж доаду хIама. ХIанзарча хаарча лораша маьхашца чуеттача сыворотканатара хIама хиннадеций цар леладаьр а!

Цул совгIа, зулусашта хайнад, мамба церг техача сага чилибуха яхача гаьний овлаши эзалшн дика хулаш хилар. ХIанз ховш да, мамбе доххаж первино-паралитически действи еш хилар, хIаьтах чилибухах хIанз стрихнин йоакх — нервни деятельноста стимулятор.

М. КНЯЗЬКОВ.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

БЕРАШИ КХЕЛЕТАРАШИ ГРИППАХ ЛОРАДАРАХ

Грипп къаьстта кхераме да бераштен кхелетараштен. ДегIа низ чIоагI ца бенкача царех аттагIа кхеташ да из лазар. Фу да деза уж цунах лорадара?

Геттара лоархIам болаш да деррига унахцIена дола бераши кхелетараши ма хулла дукхагIа фега цувлар, шоай низ дIаяхоача болх беши спорте дакъа лоацаши хилар. ХIана аьлча цу дерригие а грипп санна долча инфекциони лазарашта духьалъоттара бола организма низ чIоагIбу.

ЛоархIаме да берий кхачаца дукхагIа баьцадаьраши соми хулийтилга, хIана аьлча царех дукхагIа витаминаш йоаххи. ХIаьта уж кхоачам хиллал ецe витамини препараташ тела еза.

Гриппах цамогаш хинна нах дукхагIа ма хул, чIоагIа лоархIаме да берий а кхелетарий а учреждeнешка цу лазара духьалара мероприятеш хадданза чакхйоахилга. IIовхал тIа а яй корта лаза а баьле цIаьхха цамогаш хул цу лазарах. Шу далалза долча бера дегIацара йIовхал хайра е вIалла а айлаш. Из иштта дале а, бер хила йиш я матара даха, делхаш, наб ца кхеташ, хIама даа ца туташ. Геттара хала лазар кхийтача бераш сеттадеш, Iеттадеш, харц лувш хила йиш я. Харц даьлча кхераме да грипп. Эттара хьалха бер цIенхаштта лораде деза пехкашта воспалени хургйоацаш. Грипп кхийттача кагийча берий че а коачлуш хул.

Грипп дIа-са дувл феца, цицхашца. Лазар дIа-са техар дукхагIча даькъе цамогаш хинна саг ва. Цо Iиршинг доаккхача, кхийкавеча, е къамаьл деча хана 1,5—2 метрга кхаччалца дIаухача цицхешца дIадоаржаду лазар. Лазар хьадала йиш я унахочо леланьча пхьегIех, барзкъех, книжкасх е моллагIа кхыйолча хIамех. Лазар дIа-са далара бокха кхерам тIатувс унахо волча цIагIа кост-кеста керде фо ту а ца дайташ, дезинфекци а ца еш, цIенал ца лоаттаяро.

Гриппа эпидеми йолча хана чIоагIа хьажа деза берий а кхелетарий а учреждeнешка инфекци дIачу ца яьйийта. ДукхагIа йолча хана грипп дIа-са кхухьар укхаза болх бу персонал е хьачуукх нах ба. Берий яслешка, бешамашка, школашка лазар доаржадераш бераш шоаш, е укхаза гIулакх ду нах, е берий дай-новной ба.

Лакхе мел дийцар теркал е деш, гриппана профилактика яра де дезар: берий а кхелетарий а учреждeнешка лазар кхийтта бераш могачарех хIара денна хьакъестадeлга, арахьара нах чу ца ухийтилга, укхаза болх беш болча наха массане а хи кисех яь маскаш лелаелга, берашта шелак а ца кхетийташ, помещенешка массаза а цIена фо лоаттадeлга, бокъонца дезинфекциони мероприятеш чакхйоахилга. Маскаш уж кисех дюаза вIашка а дилла яь хила еза, хIара денна югта а ютташ, йIайха аьшк етта еза царна.

Къаьста кхераме да сатах лазар кхийттача хьалхарча кхаь-дийнахьа хьадоала тут, шодаш. Цудухьа грипп кхетара белгало гучаяьлча, цамогаш хилар къоаставе веза. Нагахьа санна цунна дала къаьстта цIа деце, из вижа уллача маьнтена хьалхашка хIама олла еза. Эггара дикагIа а хала доацаш а гIулакх да помещенешна цIена фо лоаттадeлга.

Цул совгIа, гриппа вирусаш дика йоаю кварцеви е бактерицидни лампашца облучени йича. Иштта, облучени яь 1—1,5 сахьат даьлча цIенъенна яй дIайоал уж. Унахочун муьг дIа мел кхийттача хIамашта сиккa дезинфекци е еза. Цу гIулакха лелаю хлор йоалла растворaш, сапа, кIежъльника хий. Бераш, кхелетараш дIа-са ахийта йиш яц.

ЧIоагIа профилактически бокхе лоархIам болаш да пхьегIаш йиле йоагIача бессе юлита. ПхьегIаш юлача хама пайда эца йиш я 1 процентни трипотрийфосфатах, 2-процентни кальцинированни содах е 2-процентни «посудомоех», кхьича дукхача концентратех. ПхьегIашта дезинфекци еш лелаю цхьа процентни хлорни кIирси 0,05 процентни хлорамина растворе. ЦIеношка уйнаш дулачь хава хих хлор йоалла хIамаш етта еза.

Бера накха хьокха беза оттаьче халага хьежжа, нагахьа санна бера из хала дале, цунна литта а литта IагIаца шьне шура хьокха еза. Бер цамогаш долча хана цунна, из маьнхах а даькха, вIашагIъэдаь е искусствени хIама дуаде йиш яц.

Шерал тIехдьиначча бера керда кийчдаь хIама дийнахьа 4—5 дуаде деза. Даар хила деза шурах е аьтача дукхах дань, баьцадаараш а соми а юкъе ма хулла дукхагIа а болаш.

Грипп кхийттача накъасте бера хIама хьокха оттелехьа хи кисех яь маска йолла еза юхьа тIа. Берш йица унахо волча цIагIа хьоашалгIа ваха йиш яц, бераш кхувла йиш яц дукха нах вIашагIбеттаьча моттигашка а.

Бера грипп кхетара белгало гучаяьлча сиха лор веха веза, цунна деш дола дарба лоро баьча хьехамта хьежжа де деза.

Республиканск санэпид-станци.

Кхетама болх айбаьб

Бахача наха, къаьстта а кагирхойн берийн общественни санхетам лакхбара бокха теркам тIабохийт культпросветучреждeнеша. КПСС ЦК «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо а тоабарах» болча соцамга хьежжа аргабаьккхаб цар шоай болх.

— Тхоай болх тоабара хьакъехьа дукха хIамаш дагадохийтар тхона цу соцамо, — аьлар Грозненча № 5 йолча библиотека заведующе Крашенко Вера Яковлевнас. — ХIанз оала еш йола диспуташ, беседаш, конференцеш кIоаргагIа чулоацам болаш а цхьа хьдда лостам болаш а хул. Масала, № 38 йолча юкъерча школе тха библиотека болхлошен цу школа хьехархошен иттлагIча классерча дешархошен цхьана яь диспут хилар профессиональни лостама хьакъехьа.

Хьехархочо Володченко Антонина Михайловнас кагирхошта дийцар шоашта еза специальность харжара, дIахо йодача хана шоаш вахаре бергбола къахьегама пакъ къоастабара гарга гIерта уж хилараx.

Дешархоша дийцар шоай даьй-ноаной, цигахьа болх беш ба, шоашта езаенна специальносташ. Цу диспутах безаме а пайдане а дагабалар хилар дешархой, цар дийцар итт класс вьккхачул тIехьагIа шоаш де лергIараш.

Иштта диспут яьй библиотеко цу школе цхьа бутт совгIа ха хьалха а. Цун тема яр «Къахьегилга советски сага сийлен дехкар да» яхаш. Цига дийцар иттлагIа пятилетка кхоачашъеш Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша доахача толамех, социалистически яхье хьалхалаттарех, къахьегама турпалех. Цига къаьстта теркам тIабахийтар вай мехка эгтара сий долашагIа вола саг къахьегаш вола саг хилара. Дешархошта къахьегам безаргбола уйла чуйоссайир.

Цу цхьан школе баь Iаа кхетама болх библиотека болхлой. Масала, укх деношка библиотекара Черноусова Ларисас воспителеца цхьана Грозненски консервни заводa общежитерча къонача болхлошта йир Музаев Нурдина кердача книжках йола читательски конференци. Белгалбьккхар дийшараш та интернациональни кхетам балара книжка бола лоархIам. Доккха дакъа лаьцар болхлоша конференцена юкъе.

Бокха бувзам ба цу библиотека болхлоштен яххлагIча Грозненски технически училища библиотекараи юкъе. Конференцеш, диспуташ, беседаш ега цхьана дакъа лоац цар, датабувл книжкай выставкаш яра хьакъехьа. Училища библиотекара Вазоркина Любас цар цхьана кийчйир Евдокимова «Грешница» яхача книжках йола читательски конференци. Цу юкъе доаладир республике деш дола атеистически гIулакхаш, кераста а бусалба а диний тоабаш шоай хьехамашца къахьегамхошта беш бола Iоткъам. Къаьстта белгалдаькхар хьатIакхувш йолча тIехьенна цу хьехамех доала везулам. Конференци яьяр дина духьалара къовсам хьы а чIоагIагIа лакхбара тIаерзаяь.

Библиотека болхлоша беш бола беррига идеологически болх тIаберзабаь ба къахьегамхошта, къаьстта а хьатIахувча тIехьенна массе а оагIорахьара общественни кхетам балара, къаьстта интернациональни, атеистически кхетам балара. Библиотеке я атеистически литература лаьрххIа йола выставка.

«Итт пятилетка» яхача выставке оттадаьча книжкаштта юкъе къаьстта моттиг дIалоац новкъоста Леонид Ильич Брежнева «ЗIамига лаьтта», «Юхадиймдаьр», «Целина» яхача книжкаша. Советски замалахьа дегIайоагIаш Нохч-ГIалгIайчено баь накъ буицаш я «Нохч-ГIалгIайчене гIоллаз экономика, литература, искусство» яха книжкай выставка.

Бахача наха коммунистически кхетам балара тайптайпарча формаех пайда эца гIерт библиотека болхлой.

Ю. ЮСУПОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

САКЪЕРДАМЕ ДУВЦАРАШ

ДУЛХ ДАА МЕГАРДЕЦИЙ!

— Цкъаза а е къал начаро ца йоалаш, вIалла е сайна гIера цагIа де йиш бовцаш укх ден тIа эттаа со. ХIаьта со веналекъа из вай коа нала, цаI маро бовца устагIа ба а байна, наза сагIийна Iа дIабийкъеча бакъаьа сетар сона, — аьнна хиннад Цагенага залача веэаро кIалентана цун дас.

— МегаьД, деди, со раьза ва Iа дувцачунна, хIаьта мишта бийнъача баьъаьа ба вай устагIа. БIаьхийна наха бакъеча тайпара е къеча наха бекъеча тайпара! — аьттад Цагена.

— Со-м мича хаат Iа дувцачох. Фу ахилга да хьа из! — аьттад дас.

— Из дьяре да, — аьвд Цагена, — БIаьхийча наха дулх шоашта дите, кортен, когаши, накхен моллена а даьйите, чураш вай санна болча къеча наха дIаекъ яьнига. ХIаьта къеча наха сагIа деш-м доккхала санна шоашта чураш мара ма хIама мича ют. Цкъа мукъагIа вай а мегаргдеций, ва деди, дулх даа?

ЛАЛЛАЛАХЬ ХЬАЙ ГОВР

Хьаьнача даьра, мерзача малара чIоагIа тIера хиннав Цагена юкъе вахаш вола молла. ХIаьта дика хоаш ма дий, из къеча нахага нагахьа мара гулеш доаццига — а доккха дика, а доккха во деча мара. Дувца дезаш дац, цу тайпара йола моттиг молла цIаккха а дIайоахийташ хиннайоацига. Цул а совгIа, из дика-во денилга бокъонца дукхача незе дIа а хенаьа, гIадж пуэзаш ваве цу коа дIаоттош хиннее молла.

Аьъ, вай молла-м даьра веная, аьле, тоабеннача нехе дае-мала а оттадий хьамагIа воаккхаш хиннае из.

Иштта, цхьан дийнахье Цаген геттара хала ва, Iоакалах метте виссав аьнна а хеза, кIанз мукъагIа цо сона лeладаьчох декхавоакххаргва-кх аз из аьнна, Цаген волча вевача молле аьннад:

— Цагин, ер дуне м гайнаганза массанех а дисе дезаш да. ХIанз мукъагIа декхавьинавай хьо Iойла соца, хьай вoалахочунца, ца лeладаьча гIулакхаз! Хьона аьнтIора вала венавар со. Хьайна ма хой хьона аалалеза декхавьинаьчов даьле шо е къахьетам боргба аз аьнинга. Сона-м ловра хьона кхоана лисмааа е вIашагIкхетар. Цкъа мукъагIа вай цхьане шун тIа дагIар.

— Аьъ, хьо хьан аийза венав, да хьайийца ваиларгI Хьоге хьан аьннад со вала воалаI. Са са эца дека Моллал моттa-м дац хьо! Сона-м даьра лац цу зона а хьоца хилe, ва дегьай цIий мала Iаьрма хьвргIа. Лаллалахь хьай говр укхазара, — аьнна, молла эккхавьа гIийбат цIий гIийла толаш Iо а гIортаьь хаьле хьальайеннача Цагена.

ДОАЦАР-М ПАЧХЬАЬАНА А НИШАД

Веннача цIий деьна дика а во а, цхьеннка а чурт оттеде аьттув боецаш чIоагIа юхьIаьржьенна леваш хиннав Цаген. Юэзера а цунна дегадезаш шоай юртарча молла цIий деьна оттадаь чурт оэсадаь хьал а даьнкха, цIий деь боарзе тIа оттаде аьнна.

ХIаьта цхьан бус из гIуланк хаьле чакхдаьккхачул тIехьагIа цо аьннад:

— Ва деди, чурт-чурт а да ер аз хьона дегIар. ЦIьабеньдa, ер санна дола чурт кхы хьона Iалашде се торо йоацилге хьайна ма хой хьона. Цудухьа цу кIал хьайце боахачар доадергдоацаш Iайха лорадергда-кх Iа ер. Вешта, укх лаьтта гIолле дIаелачарга ер дIа а даьийта юхьIаьржа цо отта дош-м аз цу хьона!

ДIаяздир Абу МАЛЬСАГОВ.

АГИТПУНКТО НАХ ЧУХЬЕХ

Российски Федераце, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советашка, моттигерча органашка хоржамаш дара № 19 йола Старопромысловски районера хоржамий участок 15-ча участкерча клубе я. ХIаьта из моттиг эгтара гаьнагIа уллачарех я. ТIаккха цига базови партийни организаци и оборудованева ремонт еча Центральни база № 1 йолча цеха яр. Цига партбюро секретарь Салахутдинов Бибисар ба.

Хоржамаш хургдола ди хьакхайкадаьча гIоне хархархошта юкъе агитационномассови болх дIа а болабь из дIахо ме йода шерагIа боаржабеш хьайоагIа Чаботаева Надежда керте латта цар агитколлектив.

Сайре хьатIа ме йоагIа духагIа гуллу агитпункте шоай самуклъадакха керда хоамаш довза ловш болх нах. Церна лаьрхIа паргIата, цIена моттиг я укхаза. книжкаш, керда газеташ, журналаш дешачарна къаьстта цIаль а доалаш. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя новкъоста Л. И. Брежнева парте ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленуме даь къамаьл, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара хьакъехьара КПСС ЦК соцам тIабола а хIаьта хоржамех лаьца материалаш гойта а стендаш кийчъяьй укхаза.

Партен правительстван цу лоархIамеча документаех лаьца харкархоца беседаш еш хиннаб агитатораш Храмов Иван, Карасев Алексей, Прихненко Виктор, кхыбараш. ХIаьта хоржамашца дувладенна кхьдола денхараш а тешаме чакхдоахаш ба уж.

Т. АЛЕКСАНДРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — Берий художественни коллективий концерт.
9.25 — Центральни берий театра «Кот сапожках» яхача фильмспектакла премьера. Автор — С. Михалков.
10.45 — Дукхавезеннача симфонически музыки концерт. Чакхдаьча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Хьа къахьегам — хьа даькъал». Документальни фильмай программа.
15.45 — «Телестадион».
16.15 — «Объектив».
16.45 — Л. Бетховен. 8-гIа симфони.
17.15 — «Балта юкъейоала резерваш».
17.45 — Фильм-берашта. «Миста лехар оаха Тишка».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Сагн закони».
19.30 — «Хаанаьа музамаш».
19.45 — В. Каверина романах даьнааа дукха серех йолча телевизиони художественни фильма премьера. «Дийлла книжка». Хьалхара фильм. Хьалхара сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Пхи гIоз». Олимпийски юрт хьалхьош бола гIишлонлой классически наргIатен али-дом кIалтикарал СССР-ь сборни командашка вIашагIкхетар. Перерывах — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

17.20 — Дешархошта. Кинопрограмма.
18.00 — «Дунен хахкъашта юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
18.15 — «Нохч-ГIалгIайче гIоалла».
18.35 — «Гондал карверзаль зама». Ошиев Хьамзато ваь 70 шу дизарга.
19.00 — Киножурнал.
19.10 — Депутатский гIулакхаш (нохчий меттала).
19.30 — «ДоттагIаш». Телевизиони журнал.
20.00 — «Бийса даьлхала хийна шун, бераш!».
20.15 — «Укхаза хезай эрсий дира». Фильм-концерт.
20.35 — Телевизиони документальни фильма программа. «Белакъежарах миллион», «Доллеш дийчул дикагIа».
21.40 — «КхертIоза йола атагIе». Телевизиони художественни фильм.

9 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — «Волата гIоз». Мультфильм.
9.20 — «Дийлла книжка». Дукха серех йола телевизиони художественни фильм. Хьалхара фильм. Хьалхара сери.
10.35 — «Гуш дар — зандааш дар». Чакхдаьча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Мордовски АССР 50 шу дизарга. «Хьакхара Мордовски мохк». Документальни фильм.
15.20 — «Поэзи». Я. Райнис.
15.55 — «Сирмонни миниатюраш». Фильм-концерт.
16.00 — «Хьалхаллар да си ваккар». Фильм-концерт.
16.35 — «Мичад хо, хургвоачун?».
17.00 — В. И. Ленин ваь 110 шу дизарга. «Ленински моттигашка».
17.35 — Фильм-берашта. «Модоанна вIашагIкхетараш».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Хьальахан ваIар» яхача документальни фильма премьера.
19.35 — Дукха серех йолча телевизиони художественни фильма премьера. «Дийлла книжка». Хьалхара фильм. ШоллагIа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Музыкальни вахар». Телевизиони журнал. Чакхдаьлча — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

16.35 — «Лехача торадоагIаргда». Республиканска кулкай театра спектакль.
17.40 — «Арсенальная застава» яха документальни фильм.
18.00 — «Iан зама — бохкасана». Юртбоахама обозрени.
18.15 — «Нохч-ГIалгIайче гIоалла».
18.35 — Киножурнал.
18.45 — «Объектива бахка дий».
19.00 — Дунен хахкъашта юкъера когтоалозии хоккара матч. Норвеги — США — СССР. Оьсалара передача.
19.30 — «Узарино» яхача Мордовски АССР Паччахьалкхен иллейн хелхарен ансамбла концерт.
20.00 — «Бийса даьлхала хийна шун, бераш!».
20.15 — Баскетболах йола СССР чемпионат. МаIанах. «Жальгирис» (Каунас) — «Динамо» (Москва). Ригера передача.
20.55 — Н. Римский - Корсаков, И. Стравинский хьаь произведени дIалоакх Московски филармоне академически симфонически оркестра.
21.40 — «Бераш санна доле бераш». Телевизиони художественни фильм.

РАДИО

8 ЯНВАРЬ

6.40 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Музыка (гIалгIай меттала).
9.45 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
9.15 — «Iаьга йаду» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
9.30 — «Къона замахо» (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
18.01 — «Вай ленински накъагIа хоккх». Беседа (эрсий меттала).
18.15 — «ЦIера алам ноккъа». «Чечинтата» управленера еш йола передача (нохчий меттала).
18.30 — Хьаьха латтача хьайбаш лелaдеаршта лаьрхIа концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

9 ЯНВАРЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Хоржамашка накъадолхаш. «ДикагIчар цIерaш йоах халкъо» (эрсий меттала).
8.40 — Гудермесски лесничествай дикагIволча болхлочов Ч. Ависяна лелаль музыкальни открытка (нохчий меттала).
9.15 — «Агитатор яха сийлахь цIе». Зарисовка (нохчий меттала).
9.30 — «Микрофонкаш Грозни гIоллан» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
10.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
18.01 — «Халкъа IалхьоIамкой болх беш ба» (гIалгIай меттала).
18.20 — «Вахара хьисап — советски» (эрсий меттала).
16.40 — Музыка.
16.45 — Техника ремонт яра тIехьожам (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

МАШАРА АТОМ

Москве арадаьннад «Атомни Iилман техникан проблемаш» яха книжка. Керда дараш кхы а IотIа а тохаш хIанз дивзалагIа арадоакхаз. Цун автор А. М. Петросьянц — атомни энергех пайда эцара йолча СССР Паччахьалкхен комитета председатель, машар гIулакхашта атомни энергех пайда эцара йолча СЭВ массазарча комиссе председатель.

Укхал хьалха арадаьннача книжка нийсдича (1976 ш.) тоьал шеръяьй СЭВ мехкашка атомни электростанцешта эксплуатаци ярца ювзаенна раздел. Цу хана дене чакхдьиннача шерашка ядерни энерги социалистически паччахьалкхенашка дIахо дегIанхай. Малхбоалехьарча Европа экономически карта тIа кердача атомни станцей белгалонаш хиннай. Царна юкъе я, эгтара хьалхарча Чехословацки атомни электростанцена гаьна йоацаш, Ясловски Богуницв яхача моттиге СССР-а новкъостаца хьалтьяь АЭС В-1. Водо-водяной тайпаех йола реакторaш ВВЭР-440 латтача станце В 1 хьалхара блок болх бе йоласлар 1978 шера. Хоаш ма хиллара, советски специалисташа хьалтьяь цу тайпара реакторaш СЭВ мехка хьал мел еча цхьатара йолча атомни электростанцей ларде я.

Нагахьа санна Чехословаке тIанларча ВВЭР-440 тайпаех йола реактор латта цхьа энергоблок мара еце ГДР - е «Бруно Лойшлер» яхача АЭС-и Болгарерча «Козлодуй» яхача АЭС-еи 1977-1978 шерашка дезз хьалаьрхIача кхоалагIа йола энергоблокаш болх беш я. Цу тайпара йола блок хьалтьеш латт хIанз Венгре «Пакш» яхача АЭС-е а. Укх гарнтарча шерашка Кубе а хьалтьоттаргьа низ бола атомни станци.

АЭС кIор боагабеш йолча электростанцел дукагIа хилар дувнаш йола А. Петросьянца книжкай оагIонаш безаме хилу. Цецвоаккхаш дале а бакъда промышленноста массадолча тайпаша дечул Iалама кIезигагIа зе ду массарел дукхагIа цатоам бергба аьнна хийттато. Атомни энергетика «берий хама дениз» цIена лоаттае Iомаль я.

«Атомни энергетика, — язду А. Петросьянца, — цхьа а йоагIаш шийна гравдаство янкхара бахьан дукха тоннаш йола классически тайпара доатор (масала кIор) дIа са кхухьаш дукха хало е сзаргйоацаш, кердача доагора дикал хинна Iайттув болаш да ядерни доагор, хIана аьлча по гонахьара Iалам кIорах хьаювлаш хиннача овкъарца е серинсти газаца бIехдац»

Автора хьахьокх машара атомах электричество йоаккхача а пайда эца а ца Iеш. йIовхал яккхара а пайда эцара перспективаш. Цу тайпара атомни котельнеш — АТЭЦ — практически моллагIча моттиге хьалье йиш я.

Книжка тIа тоьал моттиг дIалоац дунен халкъашта юкъе цхьана Iилман-технически гIулакхаш леладара дешаша. Хьадда факташи масалаши кхувлаш хьахьекхад социалистически экономически интеграце мишта новкъостад ду тайп-тайпарча мехкашкарча Iилмахошта атомни Iилман техникан эгтара чоалхане йола проблемаш къостаяра.

ЮРИЙ СИНЯКОВ,
АПН корреспондент.

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознен хувцалуш морхаш а йолаш йоачан а йоацаш къилбаседа - малхбоалехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 0—5, Грозне 1—3 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана — 12—17, дийнахьа 3—8 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктохкама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка.

СФ02005. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 47.